

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž-Us 2/2018-20

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Vesne Vrbećić kao predsjednice vijeća te Žarka Dundovića i dr. sc. Marina Mrčele kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice Damire Delost kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv optuženika I. S. i drugih, zbog kaznenog djela iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj 125/11., 144/12., 56/15. i 61/15. - ispravak - dalje: KZ/11.) i drugih, odlučujući o žalbama Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, optuženika I. S., optuženika S. F. i optuženika M. M., podnesenim protiv presude Županijskog suda u Zagrebu od 7. travnja 2017. broj 11 K-Us-51/12, u sjednici održanoj 2., 3. i 4. travnja 2019., u prisutnosti u javnom dijelu sjednice zamjenice Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske T. L., branitelja optuženika I. S., odvjetnika Č. P. i odvjetnice J. S. te branitelja optuženika M. M., odvjetnika N. S. R.₁ i N. S. R.₂,

p r e s u d i o j e:

I. Prihvaća se djelomično žalba Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, preinačuje se prvostupanjska presuda u odluci o kazni u odnosu na optuženika I. S. te se optuženik I. S. zbog kaznenog djela iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. KZ/11., zbog kojeg je prvostupanjskom presudom proglašen krivim, na temelju članka 291. stavka 2. KZ/11. osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina.

II. Prihvaća se djelomično žalba optuženika S. F., a u povodu te žalbe, po službenoj dužnosti, preinačuje se prvostupanjska presuda u odluci o imovinskopravnom zahtjevu u odnosu na optuženika I. S., optuženika S. F., optuženika M. M., optuženo trgovačko društvo M. F. d.o.o. u stečaju i optuženo trgovačko društvo C. r. s. H. d.o.o. na način da se na temelju članka 158. stavaka 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. – pročišćeni tekst, 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/17. - dalje: ZKP/08.) oštećenoj Republici Hrvatskoj djelomično dosuđuje imovinskopravni zahtjev u iznosu od 14.919.196,05 kuna (slovima: četrnaestmilijunadevetstotinadevetnaesttisućastotinudevedesetšestkunaipetlipa) te se imenovanim optuženicima nalaže taj iznos solidarno uplatiti u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 (slovima: petnaest) dana od pravomoćnosti presude, zajedno sa zateznim kamatama tekućim od dana pravomoćnosti presude pa do isplate, po stopi koja se

određuje, za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, dok se oštećena Republika Hrvatska s ostatkom imovinskopravnog zahtjeva upućuje u parnicu.

III. U povodu žalbi Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, optuženika I. S., optuženika S. F. i optuženika M. M., a po službenoj dužnosti, preinačuje se prvostupanjska presuda u odluci o oduzimanju imovinske koristi u odnosu na optuženika I. S. na način da se na temelju članka 560. stavaka 1. i 2. ZKP/08. utvrđuje da novčani iznos od 10.000.000,00 kuna (slovima: desetmilijunakuna) i 1.000.000,00 EUR-a (slovima: jedanmilijuneura) u protuvrijednosti kuna po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan isplate predstavlja imovinsku korist koju je optuženik I. S. ostvario kaznenim djelom iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. KZ/11. te da navedeni iznos postaje imovina Republike Hrvatske pa se nalaže optuženiku I. S. da Republici Hrvatskoj isplati novčani iznos od 10.000.000,00 kuna (slovima: desetmilijunakuna) i 1.000.000,00 EUR-a (slovima: jedanmilijuneura) u protuvrijednosti kuna po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan isplate u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 (slovima: petnaest) dana od dana pravomoćnosti presude pod prijetnjom ovrhe.

IV. U povodu žalbi Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, optuženika I. S., optuženika S. F. i optuženika M. M., a po službenoj dužnosti, preinačuje se pobijana presuda u odluci o oduzimanju imovinske koristi u odnosu na optuženo trgovačko društvo M. F. d.o.o. u stečaju i optuženo trgovačko društvo C. r. s. H. d.o.o. na način da se odluka o oduzimanju imovinske koristi od optuženog trgovačkog društva M. F. d.o.o. u stečaju i optuženog trgovačkog društva C. r. s. H. d.o.o. ukida.

V. U ostalom dijelu žalbe Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta i optuženika S. F. te žalbe optuženika I. S. i optuženika M. M. u cijelosti odbijaju se kao neosnovane te se u pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

Pobijanom presudom Županijski sud u Zagrebu, odlukom pod točkom 1. izreke, proglasio je krivim optuženika I. S. zbog kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. KZ/11. te ga je na temelju članka 291. stavka 2. KZ/11. osudio na kaznu zatvora u trajanju od četiri godine i šest mjeseci, optuženika S. F. zbog kaznenog djela poticanja na zlouporabu položaja i ovlasti iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. i člankom 37. stavkom 1. KZ/11. i optuženika M. M. zbog pomaganja u zlouporabi položaja i ovlasti iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. i člankom 38. KZ/11. te ih je na temelju citiranih propisa osudio na kazne zatvora u trajanju od po jedne godine s tim da su im izrečene kazne zatvora na temelju članka 55. stavaka 1. i 2. u vezi s člankom 3. KZ/11. zamijenjene radom za opće dobro na način da se jedan dan zatvora zamjenjuje s dva sata rada s tim da su ovi optuženici upozoreni, na temelju članka 55. stavka 4. KZ/11., da će se rad za opće dobro izvršiti samo uz njihov pristanak kojeg će dati nadležnom organu za probaciju, da će se, na temelju članka 55. stavka 6. KZ/11., ako se u roku osam dana od dana za koji su pozvani ne jave nadležnom tijelu za probaciju ili im poziv nije mogao biti dostavljen na adresu koju su dali sudu ili ne daju pristanak na rad za opće

dobro, započeti s izvršavanjem kazne i da će sud, na temelju članka 55. stavka 7. KZ/11., ako oni svojom krivnjom u cijelosti ili djelomično ne izvrše rad za opće dobro u roku koji im je dalo nadležno tijelo za probaciju, donijeti odluku kojom određuje izvršenje izrečene kazne u cijelosti ili neizvršenom dijelu.

Na temelju članka 54. KZ/11. optuženiku S. F. je u izrečenu kaznu zatvora uračunato vrijeme provedeno u istražnom zatvoru, kao i svako drugo oduzimanje slobode u vezi s tim kaznenim djelom od 20. travnja 2012. do 27. travnja 2012.

Odlukama pod točkama 2. i 3. izreke pobijane presude proglašeni su krivim optužena trgovačka društva M. F. d.o.o. u stečaju i C. r. s. H. d.o.o. zbog kaznenog djela poticanja na zlouporabu položaja i ovlasti iz članka 291. stavka 2. u vezi sa stavkom 1. i člankom 37. stavkom 1. KZ/11. te su na temelju članka 291. stavka 2. u vezi s člankom 37. stavkom 1. KZ/11. i člankom 3. stavkom 1. te člankom 10. stavkom 3. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela ("Narodne novine" broj 151/03., 110/07., 45/11. i 143/12. - dalje: ZOPOKD) osuđeni na novčane kazne i to optuženo trgovačko društvo M. F. d.o.o. u stečaju u iznosu od 50.000,00 kuna, a optuženo trgovačko društvo C. r. s. H. d.o.o. u iznosu od 70.000,00 kuna.

Na temelju članka 158. stavaka 1. i 2. ZKP/08. oštećenoj Republici Hrvatskoj dosuđen je imovinskopravni zahtjev u iznosu od 15.142.006,05 kuna te je naloženo optuženiku I. S., optuženiku S. F., optuženiku M. M., optuženom trgovačkom društvu M. F. d.o.o. u stečaju i optuženom trgovačkom društvu C. r. s. H. d.o.o. taj iznos solidarno uplatiti u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 dana od pravomoćnosti presude, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom koja teče od dana pravomoćnosti presude pa do isplate, po stopi koja se određuje za svako polugodište u visini eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu, uvećane za osam postotnih poena, a od 1. kolovoza 2015. do isplate po stopi koja se određuje, za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, dok je oštećena Republika Hrvatska s ostatkom imovinskopravnog zahtjeva upućena u parnicu.

Na temelju članka 77. KZ/11. u vezi s člankom 5. stavkom 1. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem ("Narodne novine" broj 145/10. - dalje: ZPOIK) utvrđeno je da iznos od 10.000.000,00 kuna i 1.000.000,00 EUR-a, što je na dan presuđenja protuvrijednost u kunama po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke 7.450.000,00 kuna, predstavlja imovinsku korist koju je optuženik I. S. ostvario kaznenim djelom iz članka 291. stavka 2. KZ/11., opisanim pod točkom 1) izreke presude te mu je naloženo iznos od 17.450.000,00 kuna uplatiti u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 dana od pravomoćnosti presude.

Na temelju članka 77. KZ/11. u vezi s člankom 5. stavkom 1. ZPOIK utvrđeno je da iznos od 12.682.721,75 kuna predstavlja imovinsku korist koju je optuženo trgovačko društvo M. F. d.o.o. u stečaju ostvarilo kaznenim djelom iz članka 291. stavka 2. u vezi s člankom 37. stavkom 1. KZ/11., opisanim pod točkom 2) izreke presude te je društvu naloženo taj iznos uplatiti u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 dana od pravomoćnosti presude.

Na temelju članka 77. KZ/11. u vezi s člankom 5. stavkom 1. ZPOIK utvrđeno je da iznos od 2.236.474,30 kuna predstavlja imovinsku korist koju je optuženo trgovačko društvo C. r. s. H. d.o.o. ostvarilo kaznenim djelom iz članka 291. stavka 2. u vezi sa člankom 37. stavkom 1. KZ/11., opisanim pod točkom 3) izreke presude te mu je naloženo taj iznos uplatiti u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku od 15 dana od pravomoćnosti presude.

Na temelju članka 148. stavaka 3. i 4. ZKP/08. optuženik I. S., optuženik S. F., optuženik M. M., optuženo trgovačko društvo M. F. d.o.o. u stečaju i optuženo trgovačko društvo C. r. s. H. d.o.o. presuđeni su na platež troškova kaznenog postupka u paušalnom iznosu od 5.000,00 kuna svaki, dok će se o ostalim troškovima kaznenog postupka odlučiti posebnim rješenjem.

Protiv te presude žalbu je podnio Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (dalje: USKOK) u odnosu na optuženika I. S. i optuženika M. M. zbog odluke o kaznenoj sankciji, s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske pobijanu presudu u odnosu na ove optuženike preinači u odluci o kaznenoj sankciji, na način da se optuženiku I. S. izrekne najveća propisana kazna zatvora, a optuženiku M. M. kazna zatvora u duljem trajanju.

Optuženik I. S. je žalbu podnio putem branitelja Č. P. i J. S., odvjetnicima iz Z., zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazni, s prijedlogom Vrhovnom sudu Republike Hrvatske da usvoji žalbu optuženika I. S., ukine pobijanu presudu i uputi predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku, podredno da preinači pobijanu presudu na način da optuženika I. S. osudi na blažu kaznu.

Optuženik S. F. se žali putem branitelja B. Š., odvjetnika iz Z., zbog odluke o imovinskopravnom zahtjevu, s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske njegovu žalbu prihvati i u cijelosti ukine pobijanu prvostupanjsku presudu te predmet uputi prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku pred potpuno izmijenjeno vijeće, odnosno podredno, da prvostupanjsku presudu preinači u odnosu na odluku o imovinskopravnom zahtjevu.

Optuženik M. M. je podnio žalbu putem branitelja N. S. R.₁ i N. S. R.₂, odvjetnika iz Z., zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlogom da "žalbeni sud preinači pobijanu presudu donošenjem presude kojom se III. opt. oslobađa od optužbe, a podredno da, zbog brojnih procesnih povreda koje zadiru u ustavnu i konvencijsku kategoriju prava na pristup sudu (kao elementa prava na pravično suđenje) i faktografske nedorečenosti u pogledu bitnih okolnosti slučaja, pobijanu presudu ukine i, temeljem svoje ovlasti iz članka 484. stavka 1. ZKP, naloži provođenje nove rasprave pred izmijenjenim vijećem prvostupanjskog suda, sve to uz istodobno anuliranje u cijelosti odluke o imovinskopravnom zahtjevu i troškovima postupka na teret III. opt."

USKOK je podnio odgovore na žalbe optuženika I. S. i optuženika M. M., s prijedlogom da se te žalbe odbiju kao neosnovane.

Spis je, sukladno odredbi članka 474. stavka 1. ZKP/08., prije dostave sucu izvjestitelju dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Sjednica vijeća je u javnom dijelu održana u prisutnosti zamjenice Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske T. L., branitelja optuženika I. S., odvjetnika Č. P. i J. S. te branitelja optuženika M. M., odvjetnika N. S. R.₁ i N. S. R.₂, a u odnosu na optuženika I. S., optuženika S. F. i njegovog branitelja B. Š., koji su uredno izvješteni, a nisu pristupili, sjednica je na temelju članka 475. stavka 4. ZKP/08. održana u njihovoj odsutnosti.

Žalbe USKOK-a i optuženika S. F. su djelomično osnovane, a žalbe optuženika I. S. i optuženika M. M. nisu osnovane.

U odnosu na žalbenu osnovu bitne povrede odredaba kaznenog postupka

Suprotno tvrdnjama optuženika I. S., optuženika S. F. i optuženika M. M., sud prvog stupnja nije počinio bitne povrede odredaba kaznenog postupka na koje oni u žalbama ukazuju.

Optuženik I. S. u točki 3. obrazloženja žalbe (str. 4.-11.) iznosi prigovore koji se odnose na razloge suda u vezi provedenog vještačenja po I. g. H. d.d. (dalje: I.) o mogućnosti visoke izgradnje na spornoj čestici, ukazujući da je sud prvog stupnja neosnovano odbio dokazne prijedloge njegove obrane da se na ovu okolnost provede dopunsko vještačenje po I. u kontekstu postojanja podataka Gradskog ureda za prostorno uređenje Grada Z. o tome da je u 2009. sukladno Generalnom urbanističkom planu (GUP-u) na spornoj lokaciji bila dozvoljena visoka gradnja. Ističe se da je prvostupanjski sud taj zaključak pogrešno obrazložio svrhom kupoprodaje i utvrđenjem da analiza potencijala zemljišta nije bila presudna za utvrđivanje tržišne vrijednosti predmetnog zemljišta i da na temelju prostorne dokumentacije koja je bila na snazi u prvoj polovici 2009. nije bila moguća visoka gradnja s obzirom na karakteristike čestice i lokacijske uvjete. Optuženik tvrdi da je sud prvog stupnja trebao, imajući u vidu dobivene podatke Gradskog ureda o mogućnosti visoke gradnje tijekom 2009., te nalaz i mišljenje vještaka V. K. koji je pri procjeni tržišne vrijednosti imao u vidu potencijal zemljišta, pokušati uskladiti nalaze V. K. i I., odnosno provesti dopunsko vještačenje po I., a ne upustiti se u kombiniranje teza iz dijela nalaza vještaka D. Š.₁ i nalaza I. i stvoriti neko svoje laičko pseudovještačenje za koje nema niti znanja niti ovlasti. Žalitelj smatra da je time sud prvog stupnja počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 486. stavka 3. ZKP/08. jer je odbijanje navedenog dokaznog prijedloga i propuštanje usklađivanja navedenih oprečnih vještačkih nalaza utjecalo na ispravnost zaključka o visini štete za Republiku Hrvatsku kao odlučnoj činjenici. Ujedno je, prema žalbi optuženika I. S., izostankom analize potvrde Grada Z., koja pobija zaključak I. u pogledu nemogućnosti visoke gradnje, sud prvog stupnja propustio ocijeniti proturječne dokaze, čime je počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08. jer su razlozi o odlučnim činjenicama potpuno nejasni i u znatnoj mjeri proturječni te je na taj način povrijeđeno i njegovo pravo obrane na obrazloženu sudsku odluku, u smislu odredbe članka 468. stavka 2. ZKP/08. Na kraju točke 3. žalbe optuženika I. S. se ističe i daljnja povreda iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08. koja je ostvarena pogrešnom interpretacijom vještaka V. K. (str. 177. obrazloženja presude) zbog čega postoji znatna proturječnost između onoga

što je u razlozima presude navedeno u sadržaju i mišljenju vještaka i samog nalaza i mišljenja, odnosno njegovih iskaza na raspravama.

Međutim, kroz sve ove prigovore, koje optuženik I. S. podvodi pod bitne povrede odredaba kaznenog postupka, on u biti prigovara ispravnosti zaključaka suda prvog stupnja koji se odnose na procjenu tržišne vrijednosti koje ne prihvaća i koje na ovaj način nastoji dovesti u sumnju.

Naime, sud prvog stupnja je, u situaciji kada je u pogledu procjene tržišne vrijednosti predmetnih nekretnina prihvatio kao vjerodostojan nalaz i mišljenje vještakinja I., bio ovlašten na temelju članka 421. stavka 1. točke 2. ZKP/08. odbiti kao nevažni dokazni prijedlog obrane optuženika I. S. da se provede dopunsko vještačenje po I. i ne prihvatiti nalaz i mišljenje V. K. koje je u spis dostavila obrana optuženika M. M. Sud prvog stupnja je ocijenio da ti navodi V. K. nisu poljuljali vjerodostojnost nalaza i mišljenja vještačenja koje je provedeno po sudskim vještacima I. i za tu odluku o odbijanju provođenja dopunskog vještačenja sud prvog stupnja je u obrazloženju iznio jasne razloge, kao što je jasno obrazložio (str. 177.) i zašto se procjena V. K. o punom potencijalu zemljišta o mogućoj budućoj izgradnji, u smislu aproksimativne procjene veličine zgrade, pretpostavljenih veličina i sl., ne može smatrati vještačkim nalazom o procjeni predmetnih nekretnina za period veljače 2009.

Dakle, kada sud prvog stupnja nalaz i mišljenje vještakinja I. prihvaća kao stručan i razumljiv, ovlašten je ocijeniti nevažnim dokaz kojega je u spis dostavila obrana optuženika M. M., ukazujući da se ne radi o konkretnoj procjeni tržišne vrijednosti predmetnih nekretnina za period 2009., već o procjeni vrijednosti zemljišta V. K. u kontekstu neke buduće moguće izgradnje. Tim se dokazom obrane, po ocjeni suda prvog stupnja, ne dovodi u pitanje nalaz i mišljenje vještaka I. koje je bilo određeno na temelju naloga suda prvog stupnja i koji su se na navode V. K. očitovali izričito navodeći da najveći koeficijent iskoristivosti nadzemno - kin 3,0 kojega uračunava V. K. u konkretnim uvjetima, nije moguće postići, već je najveći kin 1,22. U tom smislu, kada prvostupanjski sud prihvaća nalaz i mišljenje I. o mogućnosti maksimalne iskoristivosti nadzemno s ovakvim koeficijentom kin-a od 1,22 i to u uvjetima dozvoljene visokogradnje, time pitanje potvrde Grada Z. o dopuštenoj visokogradnji tijekom 2009. sukladno GUP-u nema tu važnost koju mu žalitelji I. S. i M. M. pripisuju. Dakle, prema nalazu i mišljenju I., kojega je sud prihvatio, i uz dopuštenost visoke gradnje sukladno GUP-u i urbanim pravilima koja se odnose na predmetnu građevinsku parcelu, u konkretnim uvjetima dozvoljene izgrađenosti čestice cca 36%, za bruto površinu od 4.204 m² (bez podruma 900 m² iznosi 3.304 m²) veći koeficijent iskoristivosti od 1,22 nije moguć, tako da pitanje mogućnosti visoke gradnje, prema nalazu I. kojega sud prihvaća nije u konkretnim okolnostima od utjecaja na tržišnu vrijednost.

Prema tome, sud prvog stupnja, suprotno tvrdnjama žalbe optuženika I. S., nije trebao provoditi usklađivanja između nalaza i mišljenja vještakinja I. i procjene V. K. koju je dostavila obrana optuženika M. M., a koju sud ne prihvaća, ukazujući da se ne radi o nalazu i mišljenju sudskog vještaka. Stoga sud prvog stupnja nije počinio postupovne povrede iz članka 468. stavka 3. ZKP/08., kao što nije počinio niti povredu iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08. jer je o pitanju procjene vrijednosti zemljišta, kao odlučnoj činjenici, u obrazloženju presude iznio razloge koji nisu nejasni i u znatnoj mjeri proturječni zbog čega se

presuda ne bi dala ispitati i zbog čega bi bilo povrijeđeno optuženikovo pravo na obranu zbog neobrazložene sudske odluke.

Nadalje, sud prvog stupnja je u ocjeni iskaza V. K. u obrazloženju (str. 177., 1. odlomak) iznio razloge koji nisu u znatnom proturječju sa sadržajem njegovih iskaza te se i u tom dijelu presuda može ispitati, u smislu odredbe članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08.

Kao što je to već istaknuto u prethodnom dijelu obrazloženja ove odluke, ovim se prigovorima optuženika I. S. u stvari pobijaju činjenična utvrđenja suda prvog stupnja koja se odnose na pitanje tržišne vrijednosti predmetnih nekretnina, *tempore criminis*, a što se odnosi i na postupovne prigovore optuženika M. M. obrazloženih u točki 5. njegove žalbe (str. 24.-28.) u kojoj se također pitanje ispravnosti utvrđene tržišne procjene po vještakinjama I. pobija kroz bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 3. ZKP/08. Naime, ovaj optuženik, kroz prigovore da je sud prvog stupnja postupio protivno članku 450. stavku 2. ZKP/08., članku 4. stavku 2. ZKP/08., članku 459. stavku 5. ZKP/08. i članku 421. stavku 2. ZKP/08. u nastavku obrazloženja žalbe gotovo jednako kao optuženik I. S. iznosi brojne činjenične prigovore polemizirajući sa utvrđenjima suda prvog stupnja u vezi procjene vrijednosti prihvaćene po vještakinjama I.

Dakle, kako se u odnosu na oba optuženika u pogledu ovih spornih okolnosti procijenjene tržišne vrijednosti radi o činjeničnim prigovorima, to će o njima više biti rečeno u okviru žalbene osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Nadalje, optuženik I. S. prigovorima koje označuje kao postupovne iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08., navedenim u točki 4. obrazloženja žalbe (str. 11.-13.), gotovo jednako kao i optuženik M. M. pod točkom 5. obrazloženja žalbe (str. 29.-31.), koje označuje kao tzv. relativno bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 3. i članka 421. stavka 2. ZKP/08. i tzv. apsolutno bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08., pobijaju utvrđenje suda prvog stupnja da se PDV ne uračunava u procjenu tržišne vrijednosti. Iako se u žalbama sugerira da su razlozi suda prvog stupnja koji se odnose na ovo sporno pitanje nerazumljivi i u proturječju s izvedenim dokazima (nalazom i mišljenjem vještakinje K. Š. i vještaka B. B., čiji je nalaz sud prvog stupnja odbio prihvatiti kao dokaz), odnosno da obrazloženje pobijane presude u odnosu na to pitanje uračunavanja PDV-a, koje se reflektira i na visinu štete kao odlučne činjenice u ovom kaznenom postupku, ne sadrži razloge (žalba M.), i u ovim se dijelovima obje žalbe zapravo odnose na pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja.

Naime, sud prvog stupnja je u odnosu na pitanje PDV-a u obrazloženju presude (str. 154., 3. odlomak) prihvatio nalaz i mišljenje vještakinje za ekonomiju, financije, računovodstvo i bankarstvo K. Š. i građevinskih vještakinja I. te je utvrdio da se u visinu štete za Republiku Hrvatsku ne uračunava PDV jer je zgrada na predmetnim nekretninama izgrađena prije 1. siječnja 1998., dakle, u vrijeme kada nije postojao porez na dodanu vrijednost na tu građevinu te šteta, s obzirom na utvrđenu tržišnu vrijednost nekretnina od 41.711.373,00 kuna bez PDV-a i spornu cijenu iz ugovora o prodaji od 56.853.379,05 kuna, iznosi 15.142.006,05 kuna.

Dakle, sud prvog stupnja je i u odnosu na ovu okolnost PDV-a iznio razloge koji nisu nejasni niti su u znatnoj mjeri proturječni tako da sud prvog stupnja nije niti u ovom dijelu

presude počinio bitne povrede odredaba kaznenog postupka kako se to tvrdi u žalbama ovih optuženika, a pitanje pravilnosti ovih utvrđenja je činjenično pitanje o kojemu će obrazloženje uslijediti u daljnjem dijelu ove odluke.

Optuženik I. S. pod točkom 5. obrazloženja svoje žalbe (str. 14.), a optuženik M. M. obrazlažući postupovne povrede u svojoj žalbi (str. 15.-18.) gotovo istovjetno prigovaraju načinu obrazlaganja presude suda prvog stupnja ističući da sud prvog stupnja jednostavno samo citira iskaze svjedoka i obrane, ne dajući ocjenu vjerodostojnosti svakog od pojedinih dokaza, bez da ih analizira, niti ih povezuje, a ne iznosi niti argumentaciju zašto ne prihvaća prigovore i teze obrane, tako da smatraju da se ne može zaključiti kojim radnjama optuženika su ostvarena obilježja predmetnih kaznenih djela. Optuženici smatraju da je na taj način sud prvog stupnja počinio bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. i članka 468. stavka 2. ZKP/08. jer je povrijeđeno pravo na pravično suđenje zbog povrede prava na obrazloženu sudsku odluku (optuženik I. S.), odnosno povrede iz članka 468. stavka 3. u vezi članka 450. stavka 2. ZKP/08., članka 468. stavka 2. ZKP/08., članka 29. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 8/98. – pročišćeni tekst, 113/00., 124/00. – pročišćeni tekst, 28/01., 41/01. – pročišćeni tekst, 55/01. – ispravak, 76/10., 85/10. – pročišćeni tekst i 5/14. - dalje: Ustav) i članka 6. stavka 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" broj 18/97., 6/99 - pročišćeni tekst i 8/99. - ispravak), jer je izostao odgovor suda na bitne argumente stranke (optuženik M. M.).

Međutim, protivno ovim prigovorima optuženika I. S. i M. M., iz obrazloženja presude suda prvog stupnja, koja je, doduše, koncipirana na način da se doista u većem dijelu obrazloženja (str. 36.-153.) najprije cjelovito reproduciraju obrane optuženika, iskazi svjedoka i vještaka, bez pojedinačne ocjene njihove vjerodostojnosti, a potom se u nastavku obrazloženja do kraja presude iznose razlozi suda, pri čemu se ponovno opširno ponavljaju iskazi svjedoka i vještaka, pa i u odnosu na okolnosti koje se ne odnose na odlučne činjenice koje se tim dokazima utvrđuju, ipak se iz obrazloženja jasno vidi na temelju kojih su dokaza izvedeni zaključci suda te kojim iskazima prvostupanjski sud poklanja vjeru, a kojima ne.

Prema tome, sud prvog stupnja je u obrazloženju iznio jasnu argumentaciju za sva svoja utvrđenja te razlozi presude nisu proturječni, a iz njih se nedvosmisleno da zaključiti kakva je ocjena suda u pogledu vjerodostojnosti pojedinih dokaza i kakva je ocjena teza optužbe i obrane. Prema tome, pobijana se presuda može ispitati u smislu njene zakonitosti i stoga nisu počinjene citirane bitne povrede odredaba kaznenog postupka niti povrede ustavnog i konvencijskog prava.

Nadalje, nema govora niti o tome da se radi o neobrazloženoj i arbitrarnoj odluci jer se prvostupanjski sud na sve bitne sporne okolnosti u obrazloženju očitovao, pri čemu, kada na temelju ocjene izvedenih dokaza nađe dokazanim određeno činjenično stanje i za ta utvrđenja iznese valjanu argumentaciju, nije dužan obrazlagati zašto ne prihvaća svaki pojedini prigovor stranaka, koji su na taj način implicitno neosnovani. Stoga nije u pravu optuženik M. M. kada tvrdi da je sud prvog stupnja ignorirao sve njegove prigovore koji se odnose na utjecaj hipoteke na vrijednost nekretnina jer iz prihvaćenog nalaza i mišljenja I. to pitanje utjecaja hipoteke na procjenu u biti gubi na važnosti (osim u kontekstu vjerodostojnosti iskaza svjedoka M. B.) i stoga ga sud prvog stupnja nije niti trebao posebno komentirati jer se ne radi o odlučnoj činjenici.

Nadalje, suprotno tvrdnjama optuženika I. S. i optuženika M. M., u izreci pobijane presude su jasno opisane i precizirane radnje počinjenja za svakog od njih i iz njih se potpuno jasno vidi što je predmet inkriminacija optuženika I. S. kao počinitelja kaznenog djela iz članka 291. stavka 2. u vezi stavka 1. KZ/11., a koje su inkriminirane radnje optuženika M. M. kao poticatelja tog kaznenog djela.

Naime, u izreci presude su u odnosu na optuženika I. S. u alineji 1. navedene okolnosti postizanja dogovora između njega i optuženika S. F. u pokušaju da se predmetne nekretnine prodaju H. š. po uvećanoj cijeni, uz utjecaj optuženika I. S., uz isplatu provizije I. S. u iznosu od 1.000.000,00 EUR-a. U izreci se navodi da je na traženje optuženika I. S., optuženik S. F., zbog prikrivanja tog kriminalnog pravnog posla, ponudu na prodaju proveo preko banke, a ne izravno, dok su u alineji 2. izreke pobijane presude opisane sve radnje i aktivnosti optuženika I. S. i optuženika M. M. koje predstavljaju obilježja kaznenih djela za koja se oni terete. Prema tome, nisu osnovani prigovori o nerazumljivosti izreke i prigovori da u njoj nisu opisane radnje kaznenih djela za koja se optuženici terete.

Nadalje, optuženik I. S. neosnovano u žalbi pod točkom 9. (str. 27.-32.) tvrdi da je iskaz svjedoka P. Č. nezakonit dokaz zbog povrede načela kontradiktornosti i konfrontacijskog prava te prava obrane čime ukazuje na povrede iz članka 468. stavaka 2. i 3. ZKP/08.

Naime, navedena teza obrane optuženika I. S. temelji se na činjenici da je svjedok P. Č. na raspravi prilikom davanja iskaza 15. i 16. svibnja 2013. koristio bilješke iz bilježnice te da se uvidom u njen sadržaj (list 5028.-5036.) utvrdilo da je svjedok Č. na pitanja zamjenika ravnatelja USKOK-a davao odgovore koji su se po redosljedu potpuno podudarali s redosljedom unaprijed pripremljenih pitanja i odgovora iz bilježnice. Žalitelj ističe da se u bilježnici nalazi 25 tematskih cjelina koje su po sadržaju i redosljedu identične odgovorima svjedoka na raspravi, što ukazuje na dogovorno postupanje USKOK-a i P. Č. i navedeni iskaz čini nezakonitim dokazom.

Međutim, prema stajalištu Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao suda drugog stupnja, navedena okolnost, da je svjedok P. Č. na raspravi odgovarao na pitanja tužitelja koja po sadržaju i redosljedu odgovaraju pitanjima i odgovorima notiranim u bilježnici kojom se pri iskazivanju služio, njegov iskaz ne čini nezakonitim dokazom u smislu odredbe članka 10. ZKP/08. na kojem se ne bi mogla temeljiti sudska presuda.

Naime, nedvojbeno je da se ne radi o nezakonitom dokazu *ex lege*, u smislu odredbe članka 10. stavka 2. točke 3. ZKP/08. jer odredbe tog zakona iz članka 300. ZKP/08. koje reguliraju pitanje nezakonitosti iskaza svjedoka ne propisuju obligatornu ekskluziju dokaza zbog toga što bi svjedok iskazivao sukladno prethodnom dogovoru sa strankom.

Nadalje, ne radi se niti o nezakonitom dokazu koji bi u smislu odredbe članka 10. stavka 2. točke 2. ZKP/08. bio *ex judicio* nezakonit dokaz budući da nije pribavljen povredom Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava obrane, prava na dostojanstvo, ugled i čast, te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života.

To, naime, stoga jer navedeni način na koji je iskazivao svjedok P. Č., služeći se bilježnicom u kojoj su navedeni odgovori, koji se po redosljedu i sadržaju podudaraju s pitanjima tužitelja na raspravi, može samo ukazivati na nevjerodostojnost njegovog iskaza, ali ne i na nezakonitost takvog dokaza.

Nezakonitost dokaza je najteža procesna mjera koja se primjenjuje samo u slučaju kada se radi o tako teškim povredama najviših vrijednosti zaštićenih Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom i kada se u procesnom zakonu to izričito propisuje, zbog čega se takav nezakonit dokaz ne može (uz određene izuzetke iz stavka 3. članka 10. ZKP/08.) koristiti u sudskom postupku i na njemu se ne može temeljiti sudska odluka.

U konkretnom slučaju, bez obzira na navedenu okolnost da se svjedok P. Č. služio unaprijed pripremljenim podacima iz bilježnice, to njegov iskaz ne čini nezakonitim dokazom jer je obrana optuženika I. S. i M. M. imala mogućnost konfrontiranja, odnosno ispitivanja svjedoka P. Č. u kontradiktornoj proceduri i time mogućnost da se navodi svjedoka dovedu u sumnju i ospore. Upravo je jedna od osnovnih zadaća suda da kroz kritičku ocjenu iskaza svjedoka, neovisno tko ih je od stranaka predlagao, ocijeni radi li se o vjerodostojnom iskazu kao izvoru saznanja o odlučnim činjenicama.

Iz samog akuzatorskog koncepta, koji je dominantan u ZKP/08. (vidljiv primjerice i kroz odredbe o načinu predlaganja i ispitivanja svjedoka iz članaka 419. i 420. ZKP/08.), vidljivo je da je to pitanje mogućeg utjecaja stranaka na iskaze svjedoka koje su same predlagale i pozivale iz činjenične sfere, jer će ionako na koncu sud morati ocijeniti radi li se o istinitom ili neistinitom dokazu.

Dakle, u pravu je sud prvog stupnja kada ukazuje da navedena okolnost moguće pripremljenosti svjedoka P. Č. na iskaz ukazuje na potrebu kritičnije ocjene iskaza u smislu ocjene njegove vjerodostojnosti, ali se ne radi o nezakonitom dokazu na kojem se ne bi mogla temeljiti sudska presuda, zbog čega niti u ovom dijelu nije osnovana žalba optuženika I. S. zbog postupovnih povreda.

Po ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao suda drugog stupnja, ne radi se o nezakonitom dokazu niti u smislu povrede konvencijskog prava, a to imajući u vidu nedvojbenu okolnost da je obrana optuženika I. S. u ovom postupku imala mogućnost ispitivanja svjedoka P. Č. i osporavanja njegovih navoda te okolnost da se pobijana presuda ne temelji samo na iskazu ovog svjedoka, pa niti u pretežitom dijelu, već i na čitavom nizu drugih personalnih i materijalnih međusobno korespondirajućih dokaza.

Prema tome, kada se imaju u vidu ovi kriteriji, uz kriterije kvalitete i važnosti dokaza, koje ima u vidu Europski sud za ljudska prava (dalje: ESLJP) kako bi se ocijenilo je li izvođenje nekog dokaza utjecalo na pravednost kaznenog postupka u cjelini (u odlukama tog suda npr. Bykov protiv Rusije, Prade protiv Njemačke, Schatschaschwili protiv Njemačke i dr.), slijedi zaključak da se ne radi niti o povredi konvencijskih prava optuženika I. S., kako se to njegovom žalbom sugerira.

U istom kontekstu nisu osnovani prigovori optuženika I. S. (str. 34.-36. žalbe) da iskaz svjedoka P. Č. nije zakonit niti zbog toga jer je u pitanju „glavni” počinitelj koji zbog toga ne može biti svjedok. To stoga što su u sustavu slobodne ocjene dokaza (članak 9. stavak 3.

ZKP/08.) iskazi suoptuženika, odnosno osuđenika, neovisno o obliku sudioništva koji su imali u počinjenju, valjani dokazi kao i svi drugi na kojima može biti utemeljena sudska odluka, dakako ovisno o njihovoj vjerodostojnosti. Uostalom, sukladno načelu slobodne ocjene dokaza i praksa ESLJP ne nalazi povrede konvencijskog prava kada se osuđujuće presude temelje na iskazima supočinitelja, pokajnika, doušnika i sl., dakako, ako je postupak u cjelini bio pravičan (npr. odluke Verhoek protiv Nizozemske, Habran i Dalem protiv Belgije i dr.).

Prema tome, nije osnovan prigovor optuženika I. S. o nezakonitosti iskaza P. Č., dok će o činjeničnom pitanju vjerodostojnosti iskaza svjedoka Č. obrazloženje uslijediti u daljnjem dijelu ove odluke, u dijelu koji se odnosi na žalbenu osnovu pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Nadalje, optuženik M. M. smatra da se iz radnji opisanih u izreci pobijane presude ne vidi kojem od „glavnih” počinitelja (P. Č. ili I. S., ili obojici) on pomaže te da se iz izreke ne vidi na koji je on to način objektivno podupirao izvršenje navedenog kaznenog djela. U istom kontekstu neodređenosti njegove aktivnosti pomaganja, optuženik M. M. u daljnjem dijelu žalbe (str. 7.-10.) ističe da je izreka presude suda prvog stupnja u proturječju s razlozima, odnosno da nisu u smislu odredbi članka 9. stavka 2. i članka 459. stavka 5. ZKP/08. iznijeti jasni razlozi za donesenu odluku i razlozi kojima se prvostupanjski sud vodio pri rješavanju pravnih pitanja, zbog čega da je ostvarena i povreda iz članka 468. stavka 3. ZKP/08. jer da se u izreci opisane inkriminacije koje se odnose na njega, u obrazloženju tretiraju kao posredno pomaganje, a što da je nerazumljivo.

Niti ovi prigovori optuženika M. M. nisu osnovani jer je u izreci presude suda prvog stupnja jasno navedeno da je optuženik S. F. tijekom veljače 2009. upoznao optuženika M. M., naručujući od njega spornu procjenu, o svim bitnim okolnostima namjeravane prodaje i potrebi procjene po povišenoj cijeni i o tome da je s time suglasan optuženik I. S., a što je optuženik M. M. prihvatio te je kao direktor TD I. b. d.d. angažirao sudskog vještaka M. B.1 koji je na njegov zahtjev izradio procjenu višu od tržišne sve kako bi optuženik S. F. i njegove pravne osobe navedene u izreci ostvarili protupravnu imovinsku korist.

Dakle, jasno se vidi da je optuženik M. M. na opisani način izradom procjene s višim cijenama od tržišnih doprinio ostvarenju predmetnog kaznenog djela jer je svojim sudjelovanjem pridonio počiniteljima da se djelo ostvari. On putem poticatelja S. F. pomaže počiniteljima I. S. i P. Č. da se kazneno djelo iz članka 291. stavka 2. u vezi stavka 1. KZ/11. ostvari, pri čemu je neodlučno što je radnja poticanja počinitelja od strane S. F. prethodila radnji pomaganja, jer predmetno kazneno djelo iz članka 291. KZ/11. u vrijeme poduzimanja pomagačkih radnji u veljači 2009. nije bilo dovršeno, tako da je počiniteljima, izvan bilo kakve dvojbe, olakšao da kazneno djelo izvrše.

Nadalje, suprotno tvrdnjama iznijetim u okviru činjeničnih prigovora da nije dokazana namjera optuženika da svojim radnjama pomaže ostvarenju kaznenog djela (str. 6.), optuženik M. M. pogrešno smatra da u izreci nisu navedene sve okolnosti koje se odnose na namjeru pomaganja (znanje i htijenje, odnosno pristajanje i svijest o protupravnosti), jer objektivne okolnosti navedene u izreci koje se na njega odnose, bez ikakve dvojbe, ukazuju na to da je on s namjerom drugima pomogao budući da je znao za sve bitne okolnosti kaznenog djela iz članka 291. KZ/11. te je pristao svojim doprinosom olakšati da se to djelo i ostvari. Stoga nije potrebno u izreci presude posebno isticati i sve elemente oblika krivnje (pomaganje je ionako

vezano samo uz namjeru, članak 38. KZ/11.), odnosno isticati i postojanje svijesti o protupravnosti kod pomagača jer to proizlazi iz opisanih objektivnih okolnosti.

Iz navedenih razloga prigovori ovog optuženika, da je izreka nerazumljiva i da nije razumljiva argumentacija suda prvog stupnja koja se odnosi na posredno pomaganje, nisu osnovani.

Optuženici I. S. i M. M., u okviru činjeničnih prigovora pravilnosti provedene procjene po vještakinjama I. ističu primjedbe na to da I. kao pravna osoba nije ovlaštena provoditi sudska vještačenja jer nije za to registrirana sukladno važećim propisima, čime se sugerira na bitnu povredu iz članka 468. stavka 3. ZKP/08.

Međutim, i u ovom dijelu žalbe optuženika nisu osnovane jer je sud prvog stupnja pravilno, u smislu odredbe članka 309. stavka 2. ZKP/08., u kontekstu postojanja tolikog broja različitih procjena predmetnih nekretnina, vještačenje povjerio stručnoj ustanovi I. koja je potom za vještačenje odredila D. Š.₂ iz Z., koja je na temelju rješenja Županijskog suda u Zagrebu od 31. prosinca 2012. broj 4 Su-1462/12, imenovana stalnom sudskom vještakinjom za graditeljstvo i procjenu nekretnina te N. H. A., iz Z., koja je rješenjem Županijskog suda u Zagrebu od 5. lipnja 2013. broj 4 Su-1513/11, također imenovana stalnom sudskom vještakinjom za graditeljstvo i procjenu nekretnina.

Prema tome, nema nikakvih procesnih nepravilnosti suda prvog stupnja koji je ovlastio stručnu ustanovu za vještačenje predmetnih nekretnina, a koja je potom za konkretne vještake odredila sudske vještakinje D. Š.₂ i N. H. A.

Nije u pravu optuženik S. F. kada u žalbi tvrdi da u pobijanoj presudi nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama u pogledu odluke o imovinskopravnom zahtjevu, a da su oni navedeni potpuno nejasni i u znatnoj mjeri proturječni i da iz obrazloženja prvostupanjske presude nije jasno o kojoj se nekretnini radi i na koji način je prvostupanjski sud došao do iznosa imovinskopravnog zahtjeva od 15.142.006,05 kuna dosuđenog oštećenoj Republici Hrvatskoj. Tim prigovorom optuženik S. F., iako on to izrijeком ne navodi, upire na bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08.

Međutim, suprotno navedenim prigovorima, iz obrazloženja prvostupanjske presude jasno proizlazi da je visina imovinskopravnog zahtjeva utvrđena na temelju nalaza i mišljenja vještakinje za računovodstvo i financije te da visina iznosa na čiji platež su optuženici presuđeni solidarno, odgovara zbroju za optužena trgovačka društva pribavljenoj protupravnoj imovinskoj koristi ostvarenoj prodajom nekretnine u Z., a za koji iznos je prouzročena šteta Republici Hrvatskoj. Stoga, nije osnovan prigovor optuženika S. F. o počinjenju navedene postupovne povrede.

Optuženik S. F. u biti prigovara pravilnosti utvrđenih činjenica koje se odnose na visinu odluke o imovinskopravnom zahtjevu, tako da će o tom činjeničnom prigovoru obrazloženje uslijediti nastavno, u dijelu koji se odnosi na činjenične prigovore protiv odluke o imovinskopravnom zahtjevu.

Iz svih naprijed navedenih razloga nisu osnovane žalbe optuženika I. S., S. F. i M. M. podnesene zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka jer sud prvog stupnja nije

počinio postupovne povrede na koje njihove žalbe ukazuju, a nije počinio niti bilo koju drugu bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 476. stavka 1. točke 1. ZKP/08. na koje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti.

U odnosu na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje

Nisu osnovane žalbe optuženika I. S. i M. M. zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Kao što je to napomenuto u prethodnom dijelu ove presude, u dijelu koji se odnosi na bitne povrede odredaba kaznenog postupka, niz prigovora optuženika I. S. i M. M., koje oni podvode pod postupovne prigovore, su u suštini iz činjenične sfere, i na njih će se, u okviru ovog dijela obrazloženja, uz sve one prigovore koje ovi žalitelji izrijeком i označuju kao činjenične, iznijeti očitovanja ovog suda.

Konkretno, kao što je već navedeno, oba ova optuženika sporna pitanja pravilnosti procjene tržišne vrijednosti predmetnih nekretnina po I. u smislu pravilnog vrednovanja potencijala zemljišta i dovršenosti tog vještačenja, te uračunavanja PDV-a u procjenu, tretiraju kao postupovna, a radi se o činjeničnim prigovorima.

Nadalje, u obrazloženju žalbe u točkama 6. i 7. (str. 14.-22.) optuženik I. S. pobija ispravnost činjeničnih utvrđenja koja se odnose na alineju 1. izreke presude (okolnosti pokušaja kupnje predmetnih nekretnina od strane H. š.), pod točkom 8. (str. 22.-27.) osporava utvrđenja iz alineje 2. izreke koja se odnose na kupnju od strane ministarstva, pod točkama 9. i 10. (str. 27.-36.) osporava iskaze svjedoka P. Č., pod točkama 11.-12. (str. 36.-42.) osporava utvrđenja prvostupanjskog suda u vezi održavanja ... sjednice Vlade Republike Hrvatske i utvrđenja o nezakonitosti te odluke Vlade, dok svoje navode u vezi političke pozadine ovog postupka iznosi pod točkom 13. (str. 42.-43. žalbe), a optuženik M. M. žalbom pobija utvrđenja suda prvog stupnja u pogledu utjecaja hipoteke na vrijednost nekretnina (str. 9.-12.), da procjenitelj M. B.₁ nije imao svježi zemljišnoknjižni izvadak (točka 2.b., str. 12.-14.), da nije dokazan pomagački dolus, da sporni Elaborat nije niti bio relevantan i da je pitanje dvije verzije Elaborata u biti nevažno (točke 3.-4., str. 18.-24.).

Međutim, neovisno o izloženom redosljedu činjeničnih prigovora iz žalbi optuženika I. S. i optuženika M. M., po ocjeni ovog drugostupanjskog suda krucijalna pitanja u ovom kaznenom postupku jesu prvenstveno pitanja dokazanosti navoda optužbe u vezi postojanja tzv. koruptivnih dogovora između optuženika S. F., kao službenih osoba koji zlouporabljaju svoje položaje predsjednika Vlade, odnosno ministra u Vladi, sve kako bi S. F. i „njegovim” tvrtkama ostvarili protupravnu imovinsku korist, kao i pitanje uključenosti optuženika M. M. na način da svojim aktivnostima pomogne u počinjenju tog kaznenog djela.

Naime, prioritetno je, radi pravilnog razjašnjenja stanja stvari, ocijeniti jesu li pravilna utvrđenja suda prvog stupnja u vezi tih dijelova inkriminacija, dok će se o ostalim spornim pitanjima koja žalbe navedenih optuženika opširno problematiziraju, tj. valjanost procjene tržišne vrijednosti, ispravnost tržišne procjene, uračunavanje u procjenu PDV-a, visine štete za Republiku Hrvatsku, odnosno visine protupravne dobiti, i ovlasti suda da ocjenjuje zakonitost odluke Vlade Republike Hrvatske, iako se radi o odlučnim činjenicama, razlozi

izložiti naknadno, jer su to ipak okolnosti koje samo posljedično proizlaze iz spornih inkriminiranih radnji.

Stoga će se u nastavku obrazloženja ove odluke prije svega očitovati o prigovorima žalitelja I. S. i M. M. kojima se osporavaju utvrđenja o postojanju kriminalnog dogovora između S. F., P. Č., I. S. i M. M.

Glavna je teza optuženika I. S., iznijeta u njegovoj obrani u tijeku prvostupanjskog postupka i u žalbi, a koja proizlazi iz čitavog niza njegovih prigovora istaknutih na iskaze optuženika S. F., svjedoka P. Č., D. B.₁ i J. K., da on nema nikakve veze s nekretninama u P., da su sve dogovarali mimo njega S. F. i P. Č., koji su u prijateljskim odnosima, a njega su uključili samo kako bi umanjili svoju kaznenu odgovornost, odnosno dobili neprimjereno blage sankcije u postupcima zaključivanja sporazuma s državnim odvjetnikom. Za svjedokinju J. K. se tvrdi da je, iz nekih svojih motiva, na zatvorenom dijelu ... sjednice Vlade, neistinito navela da je pitanje potrebe kupnje P. na Užem kabinetu Vlade obrazložio premijer I. S., iako on to nije učinio. Tvrdi da je J. K. na taj način, bez njegovog znanja, sudjelovala u realizaciji dogovora S. F. i P. Č. jer je u njegovoj odsutnosti Vlada na navedenoj sjednici u vezi zaključenja ugovora o leasingu predmetnih nekretnina odobrila ministarstvu zaduženje na teret proračuna. Napominje da osim iskaza optuženika S. F. i svjedoka P. Č., koji ga zbog svojih interesa i probitaka u ovom kaznenom postupku lažno terete, nikakvih drugih dokaza protiv njega nema, a da se iskaz svjedokinje J. K. ima prosuđivati u kontekstu njenog političkog obračuna s njim.

Argumentirajući ovu tezu optuženik I. S. u žalbi osporava utvrđenja suda prvog stupnja iz 1. alineje izreke presude ističući da su S. F. i P. Č. pokušali javnom poduzeću H. š. prodati predmetne nekretnine, o čemu on nije imao nikakvih saznanja, ali kada je posredno, preko predsjednice S. H. š. G. C. i predsjednice S. s. s. R. H., saznao za tu mogućnost kupnje, zbog problematičnih je okolnosti izričito tu kupnju zabranio. Taj je stav o zabrani kupnje P. predsjedniku Uprave H. š. D. B.₁ i ministru P. Č. iznio na sastanku u rujnu 2006. u K. u nazočnosti V. B., predstojnika Vladina ureda za socijalno partnerstvo i L. B., člana Nadzornog odbora H. š., što su oni i potvrdili.

Međutim, sud prvog stupnja je opravdano prihvatio kao vjerodostojne iskaze optuženika S. F. i svjedoka P. Č. koji optuženika I. S. terete za sudjelovanje u pokušaju kupnje spornih nekretnina od strane javnog poduzeća H. š. od prodavatelja TD M. F. tijekom 2006., a nije prihvatio navode obrane optuženika I. S. da je on bio taj koji je tu transakciju spriječio.

Naime, sud prvog stupnja je pravilno povezoao iskaze svjedoka P. Č. i optuženika S. F. koji navode da je optuženik I. S. bio uključen u taj pokušaj prodaje, s iskazima D. B.₁ kojem je S. F. rekao da je u vezi te kupnje razgovarao i s tadašnjim Predsjednikom Vlade I. S. i da je on suglasan da se to riješi i koji je opisao pritisak preko ministra P. Č. da se navedene nekretnine kupe te s iskazom nezainteresiranog i očito objektivnog iskaza svjedoka B. L. koji je potvrdio iskaz D. B.₁ o pritiscima „odozgo” da se nekretnine kupe, kao i o tome da su u firmi odustali od te kupnje još u srpnju 2006., dakle daleko prije sastanka u K. u rujnu te godine.

Sud prvog stupnja je s pravom prihvatio iskaze S. F., P. Č., D. B₁ i B. L. s kojima korespondira materijalna dokumentacija, Odluka Povjerenstva H. š. za kupnju nekretnine u P., poslovne zgrade za potrebe Direkcije društva za 29.537.020,00 kuna ili 4.068.460,00 EUR-a od 4. srpnja 2006. (list 1022.), Potvrda o izvršenoj transakciji PBZ - Internet bankarstvo za poduzetnike (list 1055.) i Ugovor o oročenom kunskom depozitu sklopljenom između društva E. S. B. d.d. i H. š. d.o.o. (list 1056.-1057.). Iz svih tih dokaza slijedi da su H. š. 24. svibnja 2006. uplatile depozit u iznosu od 7.500.000,00 kuna u vezi kupnje navedenih nekretnina nakon korespondencije banke i H. š. za kupnju tih nekretnina po cijeni od 29.930.000,00 kuna, što je razvidno i iz poslovne prepiske koja se u to doba vodila između tih društava (list 1059.-1062., 1068. i 1073.), a sve temeljem procjene koju je tijekom svibnja po narudžbi optuženika S. F. 2006. sačinio vještak S. M. (list 1025.-1053.).

Sve ove okolnosti u vezi poduzetih radnji proizlaze u biti i iz iskaza svjedoka E. M., djelatnika E. b., koji je opisao tijek pregovaranja u vezi kupnje i uvjeta kreditiranja kupca, iz čega sud prvog stupnja s pravom zaključuje da je bilo sve poduzeto da se predmetna nekretnina već tada trebala prodati po cijeni znatno većoj od njezine realne vrijednosti, ali do prodaje nije došlo jer se iz nacrtu ugovora između E. b. i H. š. vidjelo da se nekretnine kupuju od M. F., što je za D. B₁ bilo neprihvatljivo.

Stoga sud prvog stupnja s pravom nije prihvatio obranu optuženika I. S. da s kupoprodajom za H. š. nije imao ništa, i da ju je zabranio već kada je o tome prvi put čuo kada ga je o tome obavijestila G. C., odnosno da je to ponovio i na sastanku u K. u rujnu 2006. u nazočnosti L. B., V. B., P. Č. i D. B₁. To stoga jer iz iskaza svjedoka D. B₁ i B. L. proizlazi da se na razini Uprave H. š. od kupnje odustalo već u srpnju te godine. U kontekstu potvrđenosti iskaza svjedoka D. B₁ i B. L. o odustanku od kupnje materijalnom dokumentacijom, zbog čega im sud prvog stupnja i vjeruje, iskazi svjedoka V. B., koji potpuno neuvjerljivo iskazuje da se na sastanku u rujnu u K. govorilo o osnivanju Povjerenstva za kupnju i o potrebi provođenja uviđaja, a to s obzirom da je Povjerenstvo već prije toga bilo obavilo uviđaj i donijelo zaključak o opravdanosti kupnje i svjedoka L. B., niti ovom sudu nisu prihvatljivi jer se njima očito željelo pogodovati interesima optuženika I. S.

Nadalje, sve ove okolnosti ukazuju i da sud prvog stupnja pravilno nije prihvatio kao vjerodostojan iskaz svjedokinje G. C. da je optuženik I. S. na sastanku u Vladi, koji se prema njenom iskazu (list 5168.) i iskazu svjedokinje V. D. (list 5169.) održao u rujnu 2006., zabranio kupnju spornih nekretnina, jer je Uprava H. š. od te namjere već prethodno bila odustala u srpnju te godine.

Kraj takvog stanja stvari, pitanje pisma kojeg je G. C. poslala optuženiku I. S. čije postojanje nije potvrđeno pribavom podataka od S. š. H. š. za period od ožujka 2006. do siječnja 2008., nema taj značaj kako to smatra optuženik I. S.

Naime, iako je pravilan zaključak suda prvog stupnja da iskaz svjedokinje G. C. nije prihvatljiv jer nije potvrđen materijalnom dokumentacijom, a ne koincidira niti s iskazima svjedoka D. B₁ i B. L. u pogledu odustajanja H. š. od planirane kupnje, sve da je ona upućivala optuženiku I. S. pritužbe u vezi sporne kupnje P. i da joj je na sastanku u rujnu on i rekao da od te kupnje nema ništa, time se uopće ne dovodi u pitanje ispravan zaključak suda prvog stupnja da se već u srpnju na nivou Uprave H. š. odustalo od kupnje, pa bi takvo

naknadno protivljenje optuženika I. S. u rujnu 2006. na sastanku u Vladi i u K. bilo samo prividno i stoga irelevantno.

Iz navedenih razloga je sud prvog stupnja pravilno odbio dokazni prijedlog obrane optuženika I. S. u pogledu pribave navedenog pisma koje je svjedokinja G. C. uputila službenim putem, jer se tim dokazom ne bi utvrdilo ništa odlučno i ne bi se dovelo u pitanje utvrđenje suda prvog stupnja o tome da je optuženik I. S. bio uključen u dogovor s optuženikom S. F. u vezi prodaje P. 2006.

Okolnost da je svjedok D. B.₁ svoje neimenovanje na funkciju predsjednika Uprave H. š. slijedeće godine doživio kao svoju smjenu od strane I. S. zbog svog protivljenja kupnji P., a zapravo se radilo o isteku mandata i imenovanju druge osobe na ovu funkciju, ne dovodi u sumnju istinitost iskaza ovog svjedoka koji se u odnosu na odlučne okolnosti očitovao suglasno kao i svjedoci P. Č. i B. L.

Iskaz svjedoka M. Š., koji osim što tvrdi da se na nikoga iz Uprave H. š. nije utjecalo da se kupi P., što je u suprotnosti s iskazima svjedoka P. Č., D. B.₁ i B. L. i okolnost što je on posve neodređeno naveo da ga je P. Č. jednom prilikom poslije Skupštine pitao što je s P., u biti ne sadrži ništa relevantno, pa niti na razini indicija, kako to smatra optuženik I. S.

Iako radnje opisane u ovoj alineji izreke pobijane presude u biti ne sadrže sva obilježja kaznenog djela za koje su optuženici I. S. i S. F. proglašeni krivima, već je ono opisano u alineji 2. izreke pobijane presude, ta utvrđenja koja se odnose na pokušaj prodaje P. 2006. su važna zbog ocjene obrana optuženika S. F. i I. S. te iskaza svjedoka P. Č. i što je indikativno jer je *modus operandi* u oba slučaja gotovo identičan (nema izravne prodaje s prodavatelja na kupca, već je posrednik banka).

U odnosu na utvrđenja suda prvog stupnja iz alineje 2. izreke pobijane presude optuženik I. S. u žalbi u točki 8. iznosi prigovore vjerodostojnosti iskaza optuženika S. F., a u točki 10. na opširan način ponavlja tvrdnje iznijete u obrani da ga optuženik S. F. neistinito tereti jer je postigao „neformalni“ dogovor s državnim odvjetništvom. Kao argumentacija te teze u žalbi se ističe da je optuženik S. F. pušten iz istražnog zavora već nakon osam dana, da nije provjeren nesrazmjer između vrijednosti njegove imovine i zakonitih prihoda, da nitko od članova njegove uže obitelji nije procesuiran iako su bili odgovorne osobe u trgovačkim društvima koja su involvirana u ovom postupku te su bili potpisnici ugovora u vezi predmetne inkriminacije (K. F.). Posebno se u žalbi ističe okolnost da optuženik S. F. u svojim prvim iskazima koje je dao prije 25. travnja i od 27. travnja 2012. nije navodio da je novac od prodaje spornih nekretnina dao I. S., već da ga je iskoristio za financiranje dovršenja kuće svog sina, a da je tek u iskazu od 15. lipnja 2012. naveo da mu je novac u iznosu navedenom u izreci, sukladno prethodnom dogovoru, dao negdje u svibnju 2009. Ističe se da optuženik S. F. nije dao prihvatljivo obrazloženje zašto je iskaze u pogledu novca mijenjao, već je i u odnosu na te okolnosti bio nedosljedan i proturječan. Žalba optuženika I. S. ukazuje da iz iskaza svjedoka S. V. proizlazi da je S. F. govorio da je dobiveni novac od prodaje utrošio za izgradnju kuće svoga sina te da u pobijanoj presudi iz nereproducirane obrane optuženika M. M. proizlazi da mu je S. F. tijekom ovog kaznenog postupka rekao da nikakav novac nije dao I. S. U pogledu dijela iskaza optuženika S. F. koji se odnosi na opis predaje novca u kartonskoj kutiji ističe da je svjedok D. B.₂ naveo da nije moguć ulazak u zaštićen objekt, u kuću šticiene osobe I. S. bez pregleda, da iz knjige primopredaje službe Ravnateljstva MUP-a

nije registriran F. posjet, da iz lista obavljenih razgovora njega i F. i Evidencije nazočnosti članova obitelji i posluge ne proizlazi zaključak prvostupanjskog suda da je S. F. bio u njegovoj kući 25. travnja 2009., niti da je predaja novca bila 18. svibnja 2009.

U pogledu tvrdnje optuženika S. F. da je novac koji mu je dao kao proviziju za prodaju P. njegov privatni novac koji potječe od prodaje udjela F. V. 2006. i F. J. koji je dobio od 2007. do 2009., optuženik I. S. ističe da je i u tom dijelu iskaz S. F. neuvjerljiv s obzirom na to da je u to vrijeme S. F. bio „dužan na sve strane“ i nije mogao toliko dugo tako velike iznose držati u sefu, a da nije sporno, kada je S. F. dobio novac od prodaje spornih nekretnina, da je istoga dana gotovo sav novac utrošio na vraćanje starih dugova.

Za iskaz optuženika P. Č. navodi da je neistinit jer je to posljedica sporazuma postignutog između USKOK-a i P. Č. kojim je ovaj, iako glavni počinitelj inkriminiranih radnji, osuđen na nezabilježenu nisku zatvorsku kaznu koja je zamijenjena radom za opće dobro. Tvrdnja optuženika I. S. da je P. Č. trebao imati status glavnog počinitelja u ovom kaznenom predmetu i ključnu ulogu se dokazuje nizom aktivnosti P. Č. koje je ovaj imao u dogovaranju i provođenju sporne kupoprodaje, počam od potpisivanja pisma namjere TD H. L. K. d.o.o., zatim obraćanja Središnjem uredu za upravljanje državnom imovinom i Ministarstvu financija u vezi dobivanja odgovarajućih odobrenja, upućivanja prijedloga Vladi Republike Hrvatske za donošenja odluke o kupnji putem ugovora o financijskom leasingu na temelju članka 10. Zakona o Vladi ("Narodne novine" broj 101/98., 15/00., 117/01. i 199/03.), a kada je P. Č. postao ministar poljoprivrede i kada optuženik I. S. više nije bio predsjednik Vlade i nije imao nikakav utjecaj, preuzeo je u ime novog ministarstva obvezu otplate kredita, iako je svakodobno mogao jednostavno odustati od ugovora uz neplaćanje tri mjesečne rate leasinga. Također se ističe da svjedok P. Č. ne govori istinu kada tvrdi da je optuženik I. S. naložio J. P., tajnici Vlade, da predmet sporne kupnje nekretnina stavi na dnevni red Užeg kabineta Vlade kao dopunsku točku, a što da je opovrgla sama J. P., napominjući i da takvu tvrdnju nisu potvrdili potpredsjednici Vlade i ministri ispitani u ovom kaznenom postupku, jer su svi odreda izjavili da na njih nitko nije vršio nikakve pritiske kako da glasuju.

Osparavajući na navedeni način iskaze optuženika S. F. i svjedoka P. Č. žalitelj I. S. izrijekom navodi da su njih dvojica bili prijatelji te su neposredno komunicirali i dogovarali kako postupati u vezi sporne kupoprodaje u dužem vremenskom razdoblju od 2006. do 2009., a na samom kraju žalbe (točka 13.) u kojem ukazuje na političku pozadinu ovog kaznenog postupka optuženik I. S. ističe da su optuženik S. F. i svjedok P. Č. tijekom Č. mandata znatno uvećali svoju imovinu, a što se nije išlo provjeravati, iako bi se to moglo povezivati s predmetnim kaznenim djelom. Time ukazuje na njihovo dogovorno postupanje u počinjenju predmetnih inkriminacija, pri čemu se njega, po inače uhodanom obrascu u dogovoru s USKOK-om, lažno tereti.

Međutim, unatoč svim naprijed navedenim brojnim činjeničnim prigovorima kojima se nastoji dovesti u pitanje vjerodostojnost iskaza S. F. i P. Č., kao i činjenici da su oni zbog priznanja osuđeni na blage kaznene sankcije, sve te okolnosti nisu kod ovog drugostupanjskog suda izazvale sumnju u istinitost njihovih iskaza.

Naime, već je na prvi pogled krajnje neuvjerljiva tvrdnja optuženika I. S. da su se P. Č. i S. F. sami, bez njegova znanja, dogovarali kako će F. sporne nekretnine, kojih se on svakako nastojao riješiti, najprije, prodati H. š. tijekom 2006., a nakon što se taj projekt nije

uspio realizirati, tijekom 2008.-2009. ministarstvu, jer se radi o posve neživotnoj i neodrživoj tezi. Optuženik S. F. i svjedok P. Č. su, prema vlastitom iskazivanju, u kritično vrijeme bili i u prijateljskim odnosima sa predsjednikom Vlade Republike Hrvatske I. S., kojem su bili krajnje lojalni jer nije sporno da su na svoje političke pozicije i funkcije i došli zahvaljujući utjecaju optuženika I. S. kao premijera i predsjednika HDZ-a. U tom smislu svjedok P. Č. uvjerljivo opisuje u svojim iskazima kako je teško primio S. kritike D. B.₁, kao i S. reakciju kada je ovaj čuo da H. š. ne kupuju P., a optuženik S. F. vrlo životno opisuje zašto nije tijekom istrage želio teretiti I. S. zbog prijateljstva te zbog toga jer je inače bio poslušan i jer je I. S. cijenio kao političkog lidera. U kojoj je mjeri optuženik I. S. imao povjerenja u optuženika S. F., ukazuje i okolnost, pravilno utvrđena po prvostupanjskom sudu, da mu je I. S. povjerio na čuvanje vrlo vrijednu zbirku umjetničkih slika i drugih vrijednih osobnih stvari.

Kada se sve ovo ima u vidu, kao i nesporna činjenica, koju i sam optuženik I. S. u obrani ističe, da je tijekom svoja (nepuna) dva mandata imao značajnih uspjeha na gospodarskom, unutarnjepolitičkom i vanjskopolitičkom planu, zbog čega je nedvojbeno i uživao autoritet u stranci HDZ i Vladi, tada se doista potpuno neuvjerljivom ukazuje tvrdnja o „zakulisnom“ dogovoru P. Č. i S. F. da se P. bez njegovog znanja proda državnoj tvrtki, odnosno ministarstvu. U pitanju su transakcije vrlo velike vrijednosti (ugovor o leasingu sa svim sporednim troškovima je zaključen na više od 11,5 milijuna EUR-a), tako da je isključeno da tako vrijedan projekt, a u čiju bi realizaciju moralo biti uključeno više ministarstava, mogao proći nezamijećen i bez znanja prvog čovjeka Vlade. Posebice kada se radi o takvoj transakciji koja zbog same činjenice da je prodavatelj (u biti) saborski zastupnik i član HDZ-a S. F., a kupac Vlada koju je formirala ta stranka, što može imati negativne političke konotacije i izazvati za Vladu i stranku štetne političke posljedice, a što P. Č. i S. F. jako dobro znaju.

Kao što je prije navedeno, nije sporno da se postupak prodaje predmetnih nekretnina bio pokrenuo 2006., kada je već bio u visokoj fazi realizacije (izrađeni nacrti ugovora s bankom i uplaćeni depoziti) te da je do konačne realizacije trajao vrlo dugo, u biti sve do svibnja 2009., tijekom kojeg vremena su izvršene procjene, vodili su se pregovori u koje su osim ministra P. Č. i prodavatelja S. F. sudjelovali i drugi uposlenici resornog ministarstva (L. Ž. i T. Č.), tražena su odgovarajuća odobrenja od Ministarstva financija i Ministarstva gospodarstva te je upućen službeni prijedlog Vladi od strane ministarstva da odobri kupnju, odnosno zaduženje na teret državnog proračuna. Sve te brojne radnje i aktivnosti koje su poduzimane tijekom navedenih duljih vremenskih perioda isključuju mogućnost da su S. F. i P. Č. mogli sve to uraditi netransparentno, „potajice“, bez znanja optuženika I. S., kao čelne osobe koja se treba brinuti za zakonit rad Vlade i paziti na politički ugled Vlade i stranke na čijem se čelu nalazi.

Uz sve navedeno, na potpunu neuvjerljivost ovakve obrane optuženika I. S. ukazuje i to što ona implicira tezu da su P. Č. i S. F., u cilju realizacije ovog plana, uz pomoć J. K., tada zamjenice predsjednika Vlade Republike Hrvatske, bez njegova znanja, dobili odobrenje Vlade za zaduženje na teret proračuna, na način da je ta sporna točka nakon dogovora P. Č. i J. K. kao dopunska uvrštena na dnevni red zatvorenog dijela ... sjednice Vlade na kojoj on nije bio, već je odluku potpisala njegova zamjenica, a za što je saznao kasnije kada je Vlada već dala odobrenje.

Optuženik I. S., kroz ovakvu obranu konstruira tezu da se i njegova zamjenica J. K. uključila u dogovor P. Č. i S. F. da se kroz projekt P. bez njegovog znanja Republici Hrvatskoj nanese velika šteta (prethodno se pribavila procjena sa neobjektivnim i znatno višim cijenama od tržišnih) i obavi ova kriminalna transakcija. Međutim, ta je teza vrlo nelogična jer je sam optuženik I. S. u svojoj obrani naveo da je dajući ostavku 6. srpnja 2009. za svoju nasljednicu i na stranačkim i na državnim funkcijama odredio J. K. jer joj je u potpunosti vjerovao, iz čega proizlazi da mu je i ona u vrijeme održavanja sjednice Vlade 2. travnja 2009. bila u potpunosti odana, kao i S. F. i P. Č. Stoga je i ovom drugostupanjskom sudu takva obrana optuženika I. S. potpuno neprihvatljiva.

Nadalje, obrana optuženika I. S. nije potvrđena niti u dijelovima koji se ne odnose na odlučne činjenice, već na indikativne okolnosti koje na posredan način upućuju da postojanje pravno relevantnih činjenica.

Naime, optuženik I. S. u pogledu davanja slika i drugih vrijednih stvari na čuvanje S. F. tvrdi da je to učinio zbog renoviranja stana, ali ne objašnjava zašto putem svjedoka V. M. i slike iz M. g. odnosi S. F., jer za davanje tih slika takvo obrazloženje očito ne vrijedi.

Nadalje, u osporavanju navoda S. F. da mu je u svibnju 2009. nosio novce, optuženik I. S. navodi da S. F. nije mogao ući kod njega bez evidencije i pregleda od strane službe osiguranja, pozivajući se na iskaz svjedoka D. B.₂ koji, međutim, samo na uopćen način govori o pravilima službe osiguranja i kako bi policija koja je osiguravala kuću trebala postupati te evidentirati posjetitelje, ali iz pribave konkretne službene dokumentacije MUP-a je utvrđeno da nikakva evidencija posjetitelja nije vođena. Stoga argumentacija optuženika I. S. da S. F. nije mogao ući bez kontrole i evidencije nije potvrđena, već je potvrđena obrana S. F. da je u kuću I. S. mogao ući bez kontrole.

Nadalje, osporavajući utvrđenje da je predmet P. bio uvršten kao dopunska točka na sjednicu Vlade, optuženik I. S. se poziva na službeni dnevni red na kojem te točke nema, te na iskaze svjedokinje J. P., tajnice Vlade i iskaze ministara koji su nazočili sjednici.

Međutim, suprotno ovim žalbenim tvrdnjama, svjedokinja J. P., u odnosu na čiji iskaz optuženik I. S. ne iznosi niti jedan objektivno prihvatljiv prigovor, u biti jednako kao i svjedokinja J. K., navodi da je sporni predmet uvršten na dnevni red Vlade, nakon što je Premijer poslije obavljenog razgovora s P. Č. na Užem kabinetu Vlade odlučio da se taj slučaj uvrsti kao dopunska točka na zatvoreni dio sjednice Vlade. Ova je svjedokinja, jednako kao i J. K., ukazala da se niti jedna točka, pa niti kao dopunska, nije mogla uvrstiti na dnevni red bez znanja predsjednika Vlade.

Jednako tako, optuženik I. S. ne može na razborit i prihvatljiv način objasniti zašto je na tonskoj snimci zatvorenog dijela sjednice J. K. pri obrazlaganju te točke dnevnog reda navela samo kratko o čemu se radi, pozivajući se na prethodno obrazlaganje Premijera.

Prema tome, kada postoji uvjerljiv materijalni trag da se J. K. pozvala na prethodno izlaganje optuženika I. S. u vezi sporne točke kupnje P., o čemu su suglasno iskazivale i svjedokinje J. K. i J. P., a optuženik I. S. to ne može na uvjerljiv način demantirati, padaju u vodu sve spekulacije ovog optuženika o nekakvom komplotu J. K., S. F. i P. Č. Iz tih razloga, iskazi svjedoka na koje se poziva optuženik I. S., bivših ministara koji se u biti važnih

okolnosti ne sjećaju i uopćeno navode da na njih nitko nije vršio pritisak, zapravo nisu relevantni jer ne utječu na zaključak suda prvog stupnja da je optuženik spornu točku kupnje P. obrazlagao članovima Vlade na Užem kabinetu.

Dok je sud prvog stupnja, s jedne strane potpuno pravilno obranu optuženika I. S. ocijenio nevjerodostojnom, s druge je strane s pravom prihvatio iskaze optuženika S. F. i svjedoka P. Č., koji su u bitnim okolnostima sukladni i nisu niti u jednom dijelu nelogični i proturječni, a potvrđeni su čitavim nizom dokaza.

Obranu optuženika S. F. o motivima zašto je tek naknadno odlučio teretiti optuženika I. S., o porijeklu novca kojeg je nosio I. S. i okolnostima nošenja novca je na uvjerljiv način potvrdila svjedokinja K. F., a okolnosti prodaje udjela F. V. za iznos od 8.800.000,00 kuna i F. J. za iznos od 6.900.000,00 kuna, koji novac je sukcesivno u gotovini isplaćivan tijekom 2007., 2008. i 2009., su potvrđene i uvidom u odgovarajuću dokumentaciju koju je optuženik S. F. predao u spis te kroz provedeno financijsko-knjigovodstveno vještačenje. Svi ti dokazi potvrđuju obranu S. F. da je u sporno vrijeme imao dovoljno sredstava za isplatu provizije I. S.

Optuženik S. F. je na uvjerljiv način opisao odnošenje novca u kuću optuženika I. S. detaljno navodeći na koji način se prethodno dogovarao telefonom u vezi vremena dolaska te je detaljno opisivao novčane iznose, buntove s novcem, kutiju u kojoj su novci bili spremljeni, kuću I. S. i detaljan izgled podruma u kojem je novce ostavio (u kojem prema obrani I. S. nikad nije bio). Određene okolnosti u tim opisima iz njegovog iskaza, koje se ne podudaraju s ispisima telefonskih razgovora njega i I. S. u pogledu vremena dogovaranja i vremena točnog sata dolaska te u pogledu opisa zvona na koje je zvonio na ulazu, nisu odlučne, jer upravo ta odstupanja u pogledu nekih manje važnih detalja ukazuju na životnost iskaza i da se ne radi o unaprijed „naučenom“ iskazu u dogovoru s USKOK-om u kojem bi se svi detalji precizno uklapali. Stoga nisu osnovani prigovori optuženika I. S. da je optuženik S. F. u vezi dobivenog novca mijenjao iskaze i stoga je neutemeljeno i pozivanje ovog optuženika na iskaz svjedoka S. V.

Nadalje, sud prvog stupnja je opravdano prihvatio kao istinit i iskaz svjedoka P. Č., koji je u pogledu bitnih okolnosti u vezi spornih ugovora o prodaji P. u sukladnosti ne samo s iskazom S. F., već i sa iskazom svjedoka L. Ž. koji je kao tajnik ministarstva u vezi realizacije ugovora o leasingu kontaktirao nadležne institucije, a što je potvrđeno i čitanjem korespondencije u vezi toga, koju sud prvog stupnja u obrazloženju točno navodi (str. 179, 2. odlomak).

Nadalje, tvrdnje svjedoka P. Č. o koincidenciji vremena dobivanja odobrenja za zaduženje na teret proračuna od Ministarstva financija i stavljanja predmeta istog dana te točke na dnevni red ... sjednice Vlade 2. travnja 2009. kao izvanredne točke i to nakon dogovora sa I. S., potvrđuje dokumentacija na koju se prvostupanjski sud u obrazloženju poziva, kao i iskazi svjedokinja J. K., J. P. i navedenog audio zapisa sa zatvorenog dijela sjednice.

Osim svih naprijed navedenih dokaza koji potvrđuju istinitost iskaza S. F. i P. Č., na njihovu objektivnost ukazuju i okolnosti u vezi izrade procjene Inženjerskog biroa jer su se kroz dokazanu ulogu optuženika M. M. kao pomagača (o čemu slijedi obrazloženje u

daljnjem dijelu ove odluke) potvrdile njihove tvrdnje o naručivanju Elaborata, a sve sukladno sugestiji optuženika I. S.

Sve naprijed navedene brojne okolnosti i dokazi izvan bilo kakve sumnje ukazuju na promašenost tvrdnje optuženika I. S. da osim kompromitiranih iskaza S. F. i P. Č. nema nikakvih dokaza koji bi ga teretili kao počinitelja ovog kaznenog djela, jer svi navedeni personalni i materijalni dokazi, kada se međusobno dovedu u vezu, čine tako logičnu i životnu cjelinu koja izvan sumnje ukazuje da je optuženik I. S. počinio navedeno kazneno djelo upravo na način kako je to opisano u izreci pobijane presude. S druge je strane, kao što je to već detaljno obrazloženo, obrana ovog optuženika u suprotnosti je s izvedenim dokazima i uz to je nelogična i krajnje neuvjerljiva, a što je uz dokaze koji ga terete, također vrlo značajna premisa za izvođenje zaključaka o odlučnim činjenicama.

Prema tome, kada se iskaz P. Č., koji je zbog priznanja djela te svakako i radi pristajanja da svjedoči u ovom kaznenom postupku protiv ostalih optuženika, na temelju sporazuma s USKOK-om uistinu osuđen na blagu kaznenopravnu sankciju, zbog toga i ocjenjuje uz povećanu kritičnost, on je unatoč svim prigovorima optuženika I. S. u svjetlu svih dokaza koji ga potvrđuju, nedvojbeno vjerodostojan dokaz. Iako je najveći dio procesnih i činjeničnih prigovora optuženika I. S. usmjeren na iskaz ovog svjedoka, treba istaknuti da se u krajnjoj liniji i ne radi o presudnom dokazu bez kojeg se ne bi mogla donijeti osuđujuća presuda, a imajući pri tom u vidu vrijednost iskaza optuženika S. F. i svih personalnih i materijalnih dokaza koji taj iskaz potkrepljuju. Svjedok P. Č. ne zna sve okolnosti u vezi dogovora S. F. i I. S. o određivanju cijene po kojima se nekretnine imaju prodati, ne iskazuje o detaljima razgovora S. F. i M. M., niti o isplati provizije optuženiku I. S., a koje okolnosti bi, da se doista radi o svjedoku koji svjesno lažno tereti I. S., iznio jednako kao i S. F. i time bi osnažio teze optužbe, što on međutim ne čini.

Žalba I. S. želeći kompromitirati ovog svjedoka daje preveliki značaj okolnosti da je P. Č. kao ministar ministarstva, nakon što je optuženik I. S. prestao biti premijer, preuzeo obvezu otplate anuiteta po ugovoru o leasingu od ministarstva, jer ta okolnost, da je on na taj način htio prikriti svoje nesporno kriminalno postupanje u vezi otkupa ovih nekretnina, ne isključuje time I. S. kao drugog počinitelja koji je u sve bio uključen na drugi način.

Stoga svi brojni prigovori u vezi iskazivanja P. Č. na raspravi kada je koristio podatke iz bilježnice koji su se po redosljedu i sadržaju poklapali s redosljedom i sadržajem pitanja i odgovora iznijetih na raspravi, također nemaju tu težinu koju im pridaje žalba optuženika I. S..

Iako je već u prethodnom dijelu ovog obrazloženja rečeno zašto ta okolnost ovaj iskaz ne čini nezakonitim dokazom, treba istaknuti i slijedeće. S pitanjima na koja P. Č. odgovara služeći se bilježnicom, on je već bio upoznat od prije jer se u biti radi o istim spornim okolnostima o kojima se imao prethodno očitovati kao optuženik u kaznenom predmetu broj K-US-15/13 Županijskog suda u Zagrebu u kojem je presudom na temelju sporazuma stranka od 7. ožujka 2013. zbog kaznenog djela iz članka 291. stavka 2. u vezi stavka 1. KZ/11. bio osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine koja mu je zamijenjena radom za opće dobro. Uz to, on je nakon ispitivanja u tom postupku dobio na raspolaganje CD sa snimkom zapisnika o ispitivanju. Prema tome, P. Č. je u trenutku iskazivanja kao svjedok u ovom postupku u biti već od prije znao za sva sporna pitanja, tako da nikakvu posebnu „pripremu”

od strane optužbe iz tih razloga zapravo i nije trebao imati. I u tom se svjetlu prigovor o povredi prava na obranu i nepravičnom postupku ukazuje neosnovanim.

Uz navedeno, prigovor optuženika I. S. da je P. Č. u navedenom kaznenom predmetu zatražio obnovu postupka ni u najmanjoj mjeri na utječe na ocjenu vjerodostojnosti njegovog svjedočkog iskaza jer pitanje mogućih motiva (npr. izbjegavanje plaćanja visokog iznosa štete Republici Hrvatskoj) da nakon toliko godina nakon donošenja sporazumne presude traži obnovu nije važno za ishod ovog postupka.

U odnosu na žalbene tvrdnje optuženika I. S. o bogaćenju optuženika S. F. i P. Č. tijekom obnašanja dužnosničkih funkcija u vlasti, radi se o prigovorima koji su iznijeti u kontekstu neuvjerljive obrane optuženika I. S. o postojanju dogovora ove dvojice da zbog lukrativnih pobuda mimo njegovog znanja prodaju Republici Hrvatskoj P., o čemu je već bilo dovoljno riječi, zbog čega niti ti prigovori nisu osnovani.

Neosnovane su tvrdnje optuženika I. S. o tome da se u konkretnom slučaju ne radi o nezakonitoj odluci Vlade Republike Hrvatske o odobrenju zaduživanja ministarstvu jer da je donesena u okviru njenih nadležnosti u zakonom propisanoj proceduri te da se ta odluka ne može preispitivati od strane sudbene vlasti zbog zabrane kršenja načela diobe vlasti iz članka 4. i članka 112. Ustava.

Naime, radi se o argumentaciji koju je Ustavni sud Republike Hrvatske iznio u odluci broj U-III-4192/2014 od 24. srpnja 2015. u posve drugoj problematici, dok je u odnosu na konkretan slučaj sud prvog stupnja u pogledu ovog pitanja u obrazloženju presude (str. 157., 1. odlomak) iznio pravilne razloge. Dakle, iako se radi o formalno valjanoj odluci Vlade, ona je suštinski nezakonita jer je donesena na temelju koruptivnog dogovora predsjednika Vlade, ministra u vladi P. Č. i poticatelja S. F., tako da je kazneni sud ovlašten ocjenjivati sve sporne okolnosti u vezi te odluke tijela izvršne vlasti.

Nadalje, prigovori optuženika I. S. da nije bio prisutan na sjednici na kojoj je odluka donesena, niti ju je potpisao nisu relevantni jer je on kazneno djelo počinio na način kako je to opisano u izreci presude, i bez nazočnosti na sjednici Vlade.

Prema tome, iz svih naprijed navedenih razloga nije osnovana žalba optuženika I. S. kojom se pobijaju utvrđenja postojanja koruptivnog dogovora njega, optuženika S. F. i P. Č., dok će o ostalim prigovorima njegove žalbe u vezi procjene I. i potrebe obračunavanja PDV-a, koje gotovo na suglasan način ističe i optuženik M. M., očitovanje uslijediti naknadno.

Neosnovano se i optuženik M. M. žali zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja jer je sud prvog stupnja i u odnosu na njega sve odlučne činjenice pravilno i potpuno utvrdio.

Prije svega, sud prvog stupnja je u odnosu na dokazanost navoda optužbe u vezi ovog optuženika pravilno prihvatio iskaz svjedoka M. B.¹ koji je svojim iskazom potvrdio navode optuženika S. F. o tome da je ovaj tražio od optuženika M. M. da predmetne nekretnine procjeni po znatno višoj cijeni od tržišne.

Naime, svjedok M. B.₁ nije bio neposredno nazočan razgovoru optuženika S. F. i M. M., kojega u svom iskazu opisuje optuženik S. F., kada je M. M., prilikom očevida na predmetnim nekretninama, u jednom trenutku, dok su bili nasamo, a dok su M. B.₁ i predstavnik C. r. s. H. bili na drugoj strani i razgledali nekretnine, rekao da tu nekretninu treba kupiti P. Č. za potrebe ministarstva i da za to zna I. S. te da procjena bude oko 8.000.000,00 EUR-a.

Međutim, svjedok M. B.₁ potvrđuje da se navedeni očevid obavio te je kategorički u više navrata ponovio, otklanjajući dosljedno prigovore M. M. i M. B.₂ da ne govori istinu, da je od njega M. M. tražio da procjena bude što viša i zbog toga je on izradio takvu procjenu, jer da od njega to nije bilo traženo, procjena ne bi bila takva.

Prema tome, iskaz optuženika S. F., koji izravno tereti optuženika M. M. kao pomagača u počinjenju predmetnog kaznenog djela, je na ovaj način potvrđen iskazom svjedoka M. B.₁, koji je potvrdio da ga je M. M. tražio da procjena bude što viša i da je M. M. bio zadovoljan s procjenom kada mu je prije predaje elaborata u prijepis rekao o kojoj se procijenjenosti vrijednosti radi.

Svjedok M. B.₁ na ove bitne okolnosti utjecaja M. M. na njega iskazuje dosljedno i uvjerljivo, pa kada se ima u vidu da je taj iskaz sukladan s obranom S. F. i činjenicom da je procjena M. B.₁ od preko 8.000.000,00 EUR-a doista izrazito viša od procjene koju je izradio I., a koju je sud prvog stupnja prihvatio kao objektivnu, tada se iskaz ovoga svjedoka doista ukazuje vjerodostojnim.

Nadalje, da su istinite tvrdnje ovog svjedoka proizlazi i iz činjenice, pravilno utvrđene po sudu prvog stupnja, da optuženik M. M. nije na prihvatljiv i uvjerljiv način objasnio postojanje dviju verzija Elaborata koje je izradio procjenitelj M. B.₁, jedna koju je u spis predao svjedok M. B.₁ i koja odgovara verziji koja je u elektronskom obliku sačuvana u društvu I. b. d.d. s naslovnicom „Elaborat o procjeni vrijednosti nekretnina u Z.“ i sporna verzija koja je pronađena u M. F. s naslovom „Elaborat o procjeni vrijednosti nekretnina u Z. za ministarstvo“.

Naime, vještačenjem načina ispisa obje verzije Elaborata je utvrđeno da su obje nedvojbeno sačinjene na istim pisacima te je sud prvog stupnja, na temelju te okolnosti i činjenice da su obje verzije potpisane od svih članova tima koji je bio uključen u procjenu, optuženika M. M., M. B.₁ i M. B.₂, i ovjerene pečatom društva I. b. d.d., utvrdio da su obje verzije izrađene u navedenom društvu uz znanje optuženika M. M. koji ih je nesporno i potpisao. Dok P. Č. i S. F. uvjerljivo objašnjavaju zašto Elaborat koji je imao naslovnicu na kojoj se navodi ministarstvo kao naručitelj procjene nije bio prihvatljiv, sve kako bi se izbjegla bilo kakva povezanost tog ministarstva kao budućeg kupca s unaprijed naručenom i nerealnom procjenom, optuženik M. M., neodređeno otklanja postojanje dva Elaborata sugerirajući da su u izradu sporne verzije mogle biti uključene sve osobe koje su na bilo koji način dolazile u kontakt s Elaboratom (M. B.₂, S. F.). Stoga sud prvog stupnja takvu neuvjerljivu obranu M. M. s pravom nije prihvatio jer on ne može objasniti kako je obje verzije Elaborata potpisao i pečatio, iako to nitko drugi osim njega nije mogao uraditi, a kako to proizlazi iz iskaza svjedokinje V. R.

Dakle, utvrđenu okolnost da je optuženik M. M. znao za koga se Elaborat radi jer je znao za obje verzije procjene, sud prvog stupnja povezuje s iskazima P. Č., S. F. i M. B.₁ i ispravno zaključuje da je S. F. od M. M. zatražio procjenu na iznos od oko 8.000.000,00 EUR-a, da je M. M. od procjenitelja M. B.₁ tražio da takvu procjenu i sačini, da prva verzija na kojoj je bilo navedeno ime ministarstva nije bila prihvatljiva P. Č. te je putem S. F. zatražena izrada nove procjene bez navođenja ministarstva koju je ponovno potpisao i pečatom ovjerio M. M. On, dakle, nedvojbeno kroz kontakte sa S. F. zna čemu procjena služi, odnosno koja joj je prava svrha i stoga s pravom sud prvog stupnja nije prihvatio neuvjerljivu obranu optuženika M. M. da je sporna verzija Elaborata konstrukcija kako bi se njega neistinito teretilo.

I on, gotovo jednako kao i optuženik I. S., koji osporava iskaze S. F. i P. Č., tvrdi da su njihovi iskazi i iskaz svjedoka M. B.₁, neistiniti jer ga lažno terete osobe koje zbog svojih probitaka u ovom kaznenom postupku žele izboriti određene pogodnosti. Međutim, takvi neuvjerljivi prigovori ne mogu osporiti činjenicu da su svi ovi iskazi S. F., P. Č. i M. B., u toj mjeri podudarni i životno uvjerljivi te potkrijepljeni materijalnim dokazima, da teza obrane o njihovim lažnim iskazima naprosto nije prihvatljiva.

Iz ovakve obrane optuženika M. M. bi proizlazilo da optuženik S. F. nije od njega tražio da procjena predmetnih nekretnina bude što viša, on M. B.₁ nije ništa u tom pravcu sugerirao, već je ovaj samoinicijativno, potpuno *lege artis*, izradio tako visoku procjenu, koju je potom on ovjerio i potpisao i to dvije različite verzije, a da uopće nije gledao o kojim se vrijednostima radi. S. F., P. Č. i M. B.₁ ga terete kako bi za sebe izborili što bolje pozicije u ovom kaznenom postupku, i to S. F. i P. Č. jer su sami involvirani kao sudionici u ovom kaznenom djelu, a M. B.₁ jer je procesnim manipulacijama zastupnika optužbe (jedno je vrijeme i on imao status osumnjičenika) doveden u situaciju da se brani od optužbe kako je izradio nezakonitu procjenu te je stoga i on odlučio neistinito teretiti M. M.

Međutim, evidentno je da je u pitanju konstrukcija, a ne uvjerljiva obrana, dok su s druge strane iskazi S. F., P. Č. i M. B.₁ sukladni u bitnim okolnostima i korespondiraju i s navedenim materijalnim dokazima te s činjenicom da je sporna procjena sačinjena po društvu I. b. d.d. izrađena neobjektivno i da je izrazito precijenila vrijednost predmetnih nekretnina.

Upravo ta objektivna okolnost, izrazita precijenjena vrijednost spornih nekretnina od strane I. b. d.d., je bitna jer potvrđuje iskaze S. F., P. Č. i M. B.₁, a demantira obranu M. M. da se radi o dogovoru ovih osoba s tužiteljem.

Iz naprijed navedenih razloga nisu osnovani navodi žalbe optuženika M. M. kojima se nastoji dovesti u pitanje objektivnost iskaza svjedoka M. B.₁ u vezi pitanja o utjecaju hipoteke na procjenu te na postojanje svježeg zemljišnoknjižnog izvataka.

Naime, iako su osnovani navodi ovog žalitelja da svjedok M. B.₁ u ovom dijelu iskaza na neuvjerljiv način pokušava, unatoč iskrenom priznanju da je izradio previsoku procjenu na zahtjev optuženika M. M., opravdati svoje postupanje kod izrade Elaborata, te okolnosti niti u najmanjoj mjeri ne utječu na uvjerljivost iskaza ovog svjedoka u njegovom preostalom dijelu u kojem na bitne okolnosti iskazuje sukladno S. F. i P. Č. i koji korespondira s materijalnim dokazima navedenim u prethodnom dijelu obrazloženja.

Dakle, iako niti ovom sudu drugog stupnja nije uvjerljivo obrazloženo svjedoka M. B.₁ da je na neki način bio obmanut zbog toga jer pri procjeni nije imao svježije podatke o hipoteci i teretima koji su bili uknjiženi na predmetnim nekretninama, budući da i ovaj sud prihvaća da je doista pitanje postojanja hipoteke za procjenu neodlučno, kao što su i prihvatljive tvrdnje žalitelja M. M. da dokazi izvedeni na okolnost postojanja svježih zemljišnoknjižnih izvadaka prije procjene doista ukazuju da je procjenitelj M. B.₁ imao na raspolaganju svježije podatke o predmetnim nekretninama, sve te okolnosti ne utječu na ocjenu suda prvog stupnja o vjerodostojnosti iskaza ovog svjedoka u odnosu na odlučne okolnosti traženja optuženika M. M. da procjena bude što viša.

Nadalje, suprotno tvrdnjama optuženika M. M., sud prvog stupnja je na temelju prvenstveno iskaza S. F., potvrđenog iskazima P. Č., M. B.₁ i navedenim materijalnim dokazima, utvrdio da je optuženik M. M. bio upoznat sa razlozima zbog kojih od njega S. F. traži procjenu, da je znao da su u sve uključeni P. Č. i I. S., da procjena treba biti na iznos od oko 8.000.000,00 EUR-a i da mu je S. F. rekao da je te nekretnine platio 6.000.000,00 EUR-a, iz čega slijedi da je optuženik M. M. bio svjestan da svojim radnjama doprinosi da službene osobe P. Č. i I. S. zlouporabe svoje službene položaje, znao da će se spornom prodajom Republici Hrvatskoj prouzročiti znatna šteta i znao da će time drugima biti ostvarena znatna protupravna imovinska korist. Pri takvom stanju stvari, kada zna za sva bitna obilježja kaznenog djela u kojem sudjeluje kao pomagač, pitanje tko će na kraju steći imovinsku korist, nije odlučno pitanje i te okolnosti ne moraju biti obuhvaćene njegovom pomagačkom namjerom. Prema tome, sve odlučne činjenice koje se odnose na pitanja subjektivnih i objektivnih elementa kaznenog djela za koje je proglašen krivim optuženik M. M. sud prvog stupnja je pravilno utvrdio.

Neosnovano optuženik M. M. osporava utvrđenje suda prvog stupnja da je Elaborat koji je izrađen u društvu Inženjerski biro d.d. poslužio počiniteljima u izvršenju predmetnog kaznenog djela zlouporabe tvrdeći da ta procjena nije imala suštinsko značenje jer da nije bila u spisu ministarstva, niti u spisu Vlade, nije poslužila pri spornoj kupnji jer je prije izrade Elaborata u kolovozu 2008. u uredu P. Č. sve ionako bilo dogovoreno, a što da proizlazi iz iskaza optuženika S. F. te svjedoka P. Č. i predstavnika kreditora H. L. K. d.o.o., T. T.

Međutim, sud prvog stupnja je pravilno utvrdio da je predmetni Elaborat bio temelj za zaključenje i kupoprodajnih ugovora od 3. ožujka 2009. i 1. travnja 2009. između M. F. i C. r. s. H. d.o.o. s društvom H. L. K. d.o.o. s druge strane i slijedom toga i spornog ugovora o financijskom leasingu između H. L. K. d.o.o. i ministarstva, pravilno ukazujući da su svjedoci T. T., G. M. i J. D. u svojim iskazima naveli da se predmetni posao prodaje nekretnine ne bi bez Elaborata realizirao po spornoj cijeni. Isti zaključak proizlazi i iz dokumentacije društva H. L. K. d.o.o. u kojoj se analizira isplativost sklapanja tog pravnog posla pozivom na spornu procjenu (list 365).

Sud prvog stupnja je u odnosu na ovaj prigovor optuženika M. M. o objektivnoj nepodobnosti Elaborata da posluži kao sredstvo kojim se pomaže u ostvarenju predmetnog kaznenog djela u obrazloženju pobijane presude iznio jasne i logične razloge koje u cijelosti kao ispravne prihvaća ovaj drugostupanjski sud i kojima nema što bitno za dodati, te se žalitelj zbog nepotrebnog ponavljanja na njih upućuje (str. 175.-176.).

Iz svih naprijed navedenih razloga je sud prvog stupnja pravilno utvrdio da je postojao plan prodaje predmetnih nekretnina u kojem su sudjelovali optuženik S. F. kao poticatelj te optuženik I. S. kao predsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar u Vladi P. Č. kao počinitelji predmetnog kaznenog djela, a optuženik M. M. je sudjelovao kao pomagač.

U odnosu na visinu štete, odnosno ostvarenu protupravnu korist, kao daljnju bitnu činjenicu bića kaznenog djela iz članka 291. stavka 2. u vezi stavka 1. KZ/11., sud prvog stupnja je, protivno žalbama optuženika I. S. i M. M., na temelju nalaza i mišljenja I. i vještakinje za ekonomiju, financije, računovodstvo i bankarstvo K. Š. pravilno utvrdio tržišnu vrijednost nekretnine te visinu štete u koju nije bio uključen PDV.

Optuženici I. S. i M. M. pobijajući ispravnost procjene tržišne vrijednosti predmetnih nekretnina utemeljenu na nalazu i mišljenju I. gotovo na suglasan način ističu da je navedeno vještačenje ostalo nedovršeno jer je trebalo provesti dopunsko vještačenje, s obzirom na to da u spisu postoje potvrde Gradskog ureda za prostorno uređenje Grada Z. o tome da je, *tempore criminis*, sukladno GUP-u na nekretninama u P. bila moguća visoka gradnja. Ističu da su vještakinje I. kod procjene mogućnosti izgradnje na spornoj čestici polazile od pogrešne pretpostavke da na toj lokaciji u inkriminirano vrijeme nije bila moguća visoka gradnja, što da je u neskladu s navedenom dokumentacijom Grada Z. i GUP-om, a što je za posljedicu imalo nižu procjenu vrijednosti nekretnina, jer nije cijenjen potencijal zemljišta.

Međutim, sud prvog stupnja potpuno pravilno nije prihvatio dokazne prijedloge da se na ove okolnosti provede dopunsko građevinsko vještačenje, jer procjena tržišne vrijednosti sačinjena po I., i po ocjeni ovog suda drugog stupnja, nema nedostataka na koje žalbe ukazuju.

Vještakinje I. su vrlo stručno i detaljno obrazložile kako su pri procjeni vrijednosti polazile od normalnih troškova gradnje i uzgrednih troškova, a prema podacima iz B. I. 2009. „Standardna kalkulacija radova u visokogradnji“ I. I. d.d., uzimajući u obzir standardizirana umanjenja vrijednosti zbog starosti građevina kao i druge parametre (lokacija, ponuda, oblikovanje i organizacija prostora), dok je procjena vrijednosti izgrađenog zemljišta dobivena poredbenom metodom, na osnovu relevantnih propisa (Uredbe o procjeni vrijednosti nekretnina ("Narodne novine" broj 74/14), Pravilnika o metodama procjene vrijednosti nekretnina ("Narodne novine" broj 79/14), te podataka dobivenih od Grada Z.).

Optuženici I. S. i M. M. pogrešno smatraju da je procjena I. manjkava jer nije pravilno kod procjene potencijala zemljišta uzeta u obzir mogućnost visokogradnje, kao što je to po njima pravilno učinjeno u nalazu i mišljenju V. K.

Naime, u pogledu zemljišta vještakinje I. su imale u vidu i podatke Grada Z. u vezi mogućnosti izgradnje sukladno važećem GUP-u na predmetnoj građevinskoj čestici koja se nalazi u zoni mješovite pretežno stambene namjene na koju se primjenjuju urbana pravila 2.8. i nije obvezno donošenje urbanističkog plana uređenja. Iako su imale u vidu i podatke o urbanim pravilima dobivenim od Grada Z. (što je naročito detaljno objašnjeno u dopuni njihovog nalaza od 20. ožujka 2015., list 5429.-5431.) vještakinje I. su, uzimajući u obzir karakteristike zemljišne čestice, omeđenost javnim prostorom, lokalne uvjete, maksimalnu propisanu udaljenost visoke građevine od međe i sl., u konkretnoj situaciji navele da u prvoj polovici 2009., zbog tih okolnosti na predmetnoj nekretnini nije bila moguća visokogradnja.

Dakle, neovisno o urbanim pravilima prema kojima je visokogradnja formalnopravno dopuštena, u konkretnom slučaju prema stručnom mišljenju vještakinja I., visokogradnja objektivno nije bila moguća te je u nalazu stoga i istaknuta mogućnost izgradnje na čestici s obzirom na sve uvjete zadane urbanim pravilima koja je bitno manja od one predviđene u elaboratu procjenitelja V. K., koji je u procjeni koeficijenta iskoristivosti nadzemno koristio najviši koeficijent 3, dok su vještakinje s obzirom na sadašnju izgrađenost zemljišne čestice (cca. 967/2.700) od cca 36%, u verziji bruto površine od 4.204 umanjeno za bruto površinu podruma od cca 900 taj koeficijent iskoristivosti nadzemno procijenile na 1,22.

Nadalje, vještakinje su ukazale (list 5404.) da se mogućnost buduće izgradnje odnosno potencijal zemljišta uzima u obzir samo kod izrade poslovnog plana buduće izgradnje, odnosno preinvesticijske studije (što je izradio procjenitelj V. K.), ali da to nije tržišna cijena zemljišta jer se takvim poslovnim planom može dobiti ekonomski isplativa investicija samo ako se uloži oko 2.000 EUR-a po kvadratu zemljišta, pri čemu se ističe da se zemljišta prodaju po kvadratu površine, a ne po kvadratu buduće izgradnje te je sasvim sigurno da nitko neće platiti 2.000 EUR-a po metru kvadratnom zemljišta, ako se na tržištu to zemljište može kupiti za 1.000 EUR-a po metru kvadratnom.

Sud prvog stupnja je na temelju ovakvog stručnog i uvjerljivog nalaza i mišljenja vještakinja I. ispravno zaključio da je nalaz V. K., koji također kroz potencijal zemljišta u konkretnom slučaju pretpostavlja dodatna ulaganja u građevinsko zemljište, u biti izračun matematičke vrijednosti nekakve buduće aproksimativne procjene veličine zgrade i da polazi od pretpostavljene veličine i mogućnosti izgradnje, zbog čega se njegov nalaz uopće ne može smatrati vještačkim nalazom o procjeni vrijednosti predmetnih nekretnina.

Uz sve navedeno, iako optuženici I. S. i M. M. te zaključke suda prvog stupnja osporavaju navodeći da svrha kupnje ne može utjecati na tržišnu cijenu, sud prvog stupnja je pravilno ocijenio da to pitanje potencijala zemljišta, koju metodu vještakinje I. iz navedenih razloga u biti nisu koristile, već poredbenu metodu, nije potrebno širiti u smjeru kako su to ovi optuženici predlagali referirajući se na nalaz i mišljenje V. K. I sud prvog stupnja ispravno rezonira da je sporna kupnja obavljena samo radi toga da se u poslovne prostore smjeste djelatnici ministarstva, a ne da se ide u izgradnju novih objekata, što je utvrđeno na temelju podatka da se u inkriminirano vrijeme nisu niti tražili lokacijski uvjeti za izgradnju, a što proizlazi iz Izvoda plana lokacijske dozvole Gradskog ureda za prostorno uređenje izgradnje grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet.

U vezi prigovora optuženika I. S. da je sud prvog stupnja, ne uzimajući u obzir podatke iz svih ostalih procjena predmetnih nekretnina koje citira u obrazloženju presude, na taj način eliminirao i procjenu Porezne uprave iz 2011. koja se odnosila na iznos od oko 57.000.000,00 kuna, treba istaknuti da se sud prvog stupnja i na tu procjenu pravilno očitovao navodeći kako su djelatnici Ispostave Z. za nekretnine, procijenili tržišnu vrijednost predmetne cjelokupne nekretnine na ukupan iznos od 25.864.999,00 kuna, a da su samo za obračun poreza prihvatili vrijednost navedenu u ugovoru o kupoprodaji na navedeni viši iznos, što izrijekom i proizlazi iz dopisa kojeg je Porezna uprava dostavila USKOK-u.

Nadalje, optuženici I. S. i M. M. na gotovo identičan način osporavaju utvrđenje suda prvog stupnja da se u procjenu tržišne vrijednosti predmetnih nekretnina ne uračunava porez

na dodanu vrijednost navodeći da je to izričito propisano u članku 55. stavku 4. Pravilnika o metodama procjene vrijednosti nekretnina te da su i vještakinje I. i vještakinja K. Š. tijekom postupka smatrale da se PDV ima uračunati, ali da su neobjašnjivo odustale i odluku o tome prepustile sudu.

Suprotno navedenim prigovorima sud prvog stupnja je i ovu okolnost, koje je važna s obzirom na pitanje pravilnosti utvrđivanja visine štete, odnosno visine ostvarene protupravne imovinske koristi, pravilno utvrdio.

Naime, sud prvog stupnja je pri procjeni vrijednosti zgrade, s obzirom na vrijeme njezine izgradnje (1979.), prihvatio varijantu koju su navedene vještakinje u svojim nalazima i mišljenjima izložile, da se PDV ne uračunava u procjenu, a ne varijantu u koju bi bio uključen PDV. Naime, iako je točno da su vještakinje I., a slijedom toga i vještakinja za financije Ksenija Špoljarić, koja je izračune štete radila na temelju procjena tržišne vrijednosti vještakinja I., tijekom postupka vršili i izračune u koje je bio uključen PDV, ali ističući pritom da je praksa na tom području neujednačena i sporna, pa su na kraju odluku o tom pravnom pitanju prepustili sudu, sud prvog stupnja je pravilno prihvatio obračun bez PDV ukazujući da se porez na dodanu vrijednost imao obračunavati samo za zgrade koje su izgrađene nakon 1. siječnja 1998. Takvo tumačenje suda prvog stupnja referentnih odredbi Zakona o porezu na dodanu vrijednost ("Narodne novine" broj 47/95., 106/96., 164/98., 105/99., 54/00., 73/00., 48/04., 82/04., 90/05. i 76/07.), koji je bio na snazi u inkriminirano vrijeme i Pravilnika o metodama procjene vrijednosti nekretnina, koji je doduše donesen kasnije, ali nije sporno da su se pravila tog propisa primjenjivala i prije (obrana optuženika M. M., str. 73. obrazloženja pobijane presude) i na koji se nesporno oba žalitelja pozivaju, temelji se na nalazu i mišljenju vještaka I. (5938.-5970.) te vještakinje K. Š. (5444.-5445., 5497. i 5584.-5585.) o tome da sporna zgrada nije novogradnja u smislu Zakona o porezu na dodanu vrijednost.

Prema tome, sud prvog stupnja je pravilno prihvatio tržišnu vrijednost nekretnina u koju nije bio uključen PDV kod procjene građevinskog objekta jer nije građen u sustavu PDV-a. Uostalom, vještakinje I. su ukazale da od 13 procjena koje su imale u vidu kada su izrađivale procjenu tržišne vrijednosti, osim vještaka D. Š.₁ (procjena broj V.) niti jedna procjena ne sadrži obračun poreza na dodanu vrijednost, a uz to nije sporno da PDV nije bio niti predmetom ugovora o prodaji od 3. ožujka i 1. travnja 2009. zaključenih između M. F. d.o.o. i C. r. s. H. d.o.o. te H. L. K. d.o.o., što je sve potvrdilo ispravnosti zaključka suda prvog stupnja da se PDV ne uračunava u procjenu tržišne vrijednosti.

Iz navedenih razloga, jer je sud prvog stupnja pravilno odlučio da se PDV ne uračunava u procjenu, nisu osnovani prigovori optuženika I. S. i M. M. da se na tu okolnost trebalo izvesti dokaz čitanjem nalaza i mišljenja B. B. jer je sud prvog stupnja, kraj ovakvog stanja stvari, taj dokazni prijedlog osnovano odbio kao nevažan.

Dakle, na temelju pravilno prihvaćenog nalaza i mišljenja I. sud prvog stupnja je pravilno utvrdio da je tržišna vrijednost nekretnine koja se nalazi na k.č.br. 6039 u zemljišnoj knjizi Grada Z., zk.ul. 2844 u kojem su upisane upravna zgrada sa skladištem u Z., na zemljištu ukupne površine 2.700 m² u trenutku sklapanja kupoprodajnog ugovora iznosila bez poreza na dodanu vrijednost i bez poreza na promet nekretnina 41.711.373,00 kuna, odnosno 5.593.416,00 EUR-a, što je izrazito odstupanje od spornog iznosa iz ugovora o prodaji i o leasingu od 8.000.000,00 EUR-a koji je utemeljen na spornoj procjeni I. b. d.d. Stoga je

promašeno pozivanje optuženika I. S. i M. M. na dopuštenu toleranciju u okviru od 30% sukladno Pravilniku o metodama procjene vrijednosti nekretnina, odnosno Uredbi o procjeni vrijednosti nekretnina.

Na temelju navedene procjene I. te podataka iz ugovora i financijske dokumentacije vještakinja K. Š. je izračunala da šteta za Republiku Hrvatsku iznosi bez kamata 15.142.006,05 kuna. To je ujedno i ukupna protupravna imovinska korist koju su ostvarila optužena društva M. F. d.o.o. u stečaju i C. r. s. H. d.o.o., a prema idealnim suvlasničkim udjelima na predmetnoj nekretnini, optuženo TD M. F. d.o.o. je sukladno udjelu od 85,23/100 pribavilo iznos od 12.905.531,75 kuna (umanjena djelomičnim plaćanjem iznosa od 222.810,00 kuna), a TD C. r. s. H. d.o.o. je s obzirom na suvlasnički omjer od 14,77/100 pribavilo iznos od 2.236.474,30 kuna.

Prema tome, neosnovano se optuženici I. S. i M. M. žale zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja jer su sve činjenice subjektivnog i objektivnog karaktera pravilno utvrđene.

Kraj takvog stanja stvari, kada su u ovom konkretnom kaznenom postupku sve odlučne činjenice koje terete optuženika I. S. utvrđene s potpunom izvjesnošću i to ne samo na temelju, po njemu zainteresiranih, iskaza S. F., P. Č., J. K. i D. B.₁, već i drugih posve nezainteresiranih iskaza svjedoka (B. L., J. P.) te niza materijalnih dokaza (procjene tržišne vrijednosti, fonogram sa sjednice Vlade, dokumentacija vezana uz sporne ugovore), žalbene tvrdnje optuženika I. S. (točka 13. obrazloženja žalbe) da ga ne tereti niti jedan konkretan dokaz i da se u odnosu na njega radi o političkom "pogrom" su potpuno promašene.

Naime, stavljanje u kontekst ovog kaznenog postupka s činjenicom da se protiv optuženika I. S. vode i drugi kazneni postupci je potpuno neosnovano jer ta okolnost nema baš nikakvog utjecaja na ishod ovog kaznenog postupka. Tijekom ovog dugotrajnog postupka (optužnica je podignuta 2012.) sva su sporna pitanja detaljno i svestrano raspravljena, uz pružanje mogućnosti svim optuženicima da kroz brojne prigovore i prijedloge ospore teze optužbe. Prema tome, okolnosti da je optuženik I. S. u vrijeme počinjenja bio na visokoj političkoj funkciji i da se protiv njega vodi više kaznenih postupaka, nisu u takvoj korelaciji kako se to sugerira u njegovoj žalbi, očito samo radi izbjegavanja kaznene odgovornosti, odnosno kako bi se dezavuirali određeni iskazi koji ga izravno terete (iskazi P. Č., S. F., J. K., D. B.₁) pripisujući im političku konotaciju.

Opetovano isticanje primjera P. Č., koji je na temelju presude koja je donesena na temelju sporazuma stranaka kažnjen blagom kaznenom sankcijom za sudjelovanja u počinjenju ovog kaznenog djela, ukazivanje na povoljniju poziciju optuženika S. F. u ovom kaznenom postupku, te iznošenjem tvrdnji koje se odnose na povećavanja imovine ovih osoba, nije uvjerilo niti ovaj drugostupanjski sud da se radi o kaznenom predmetu koji je konstruiran radi političkog obračuna s optuženikom I. S. Nakon proteka toliko godina doista je promašeno braniti se „teorijom zavjere” prema kojoj se protiv optuženika I. S. u svim kaznenim postupcima koji se protiv njega vode, zbog političkog obračuna, urotio toliko velik broj osoba, počam od političara, policije, tužitelja, sudaca, što je krajnje neživotno i samo je pokušaj skretanja pozornosti s područja prava, na „trusno“ polje politike. Stoga niti u ovom dijelu žalba optuženika I. S. nije osnovna.

Zbog povrede kaznenog zakona

Neosnovano se optuženik M. M. žali zbog povrede kaznenog zakona (točka 2.c. obrazloženja žalbe) jer je neutemeljena njegova tvrdnja da se na utvrđene činjenice nije moglo aplicirati odredbe materijalnog kaznenog zakonodavstva, odnosno da iz utvrđenih činjenica navedenih u izreci pobijane presude nije moguće izvući zaključak o egzistenciji tzv. objektivnih uvjeta kažnjivosti, odnosno da te radnje ne predstavljaju kazneno djelo (tim se prigovorom očito smjera na povredu kaznenog zakona iz članka 469. točke 1. ZKP/08.).

Naime, ovom je žalitelju već u prethodnom dijelu ove odluke odgovoreno da su u izreci presude jasno i u dovoljno određenoj mjeri opisane pomagačke radnje optuženika M. M., koje u subjektivnom i objektivnom smislu čine obilježja kaznenog djela iz članka 291. stavaka 1. i 2. u vezi članka 38. KZ/11., tako da je ovaj prigovor da opisane radnje koje se na njega odnose ne predstavljaju kazneno djelo također neosnovan.

Međutim, ispitujući pobijanu presudu u smislu odredbe članka 476. stavka 1. točke 2. ZKP/08. ovaj je drugostupanjski sud utvrdio da je na štetu optuženih društava M. F. d.o.o. u stečaju i C. r. s. H. d.o.o. prvostupanjski sud povrijedio kazneni zakon.

Naime, pobijanom je odlukom oštećenoj Republici Hrvatskoj dosuđen imovinskopravni zahtjev od 15.142.006,05 kuna u visini prouzročene štete, a koju su joj dužni solidarno platiti optuženici I. S., S. F. i M. M. te optužena trgovačka društva M. F. d.o.o. u stečaju i C. r. s. H. d.o.o. Istovremeno je od optuženog trgovačkog društava M. F. d.o.o. u stečaju oduzeta imovinska korist u iznosu od 12.682.721,75 kuna, a od C. r. s. d.o.o. imovinska korist u iznosu od 2.236.474,30 kuna, što je pogrešno jer se i u odnosu na imovinskopravni zahtjev i u odnosu na oduzimanje imovinske koristi u biti radi o istim iznosima (osim što je u odnosu na optuženo društvo M. F. d.o.o. u stečaju iznos umanjen za iznos djelomične uplate).

Naime, odredbom članka 77. stavka 2. KZ/11. propisano je da će se, ako je oštećeniku dosuđen imovinskopravni zahtjev koji po prirodi i sadržaju odgovara pribavljenoj imovinskoj koristi, oduzeti dio imovinske koristi koji prelazi dosuđeni imovinskopravni zahtjev, što znači da se neće oduzeti imovinska korist ako je potpuno obuhvaćena imovinskopravnim zahtjevom.

Prema tome, kako je u konkretnom slučaju Republici Hrvatskoj dosuđen imovinskopravni zahtjev koji su navedene pravne osobe dužne solidarno platiti, a koji odgovara pribavljenoj imovinskoj koristi oduzetoj od optuženih trgovačkih društava, u povodu žalbi USKOK-a, optuženika I. S., S. F. i M. M., a po službenoj je dužnosti, zbog toga jer je pobijanom presudom na štetu ovih pravnih osoba povrijeđen kazneni zakon u smislu odredbe članka 469. točke 5. KZ/11., pobijana presuda je preinačena na temelju članka 486. stavka 1. ZKP/08. u odluci o oduzimanju imovinske koristi na način da je odlučeno da se odluka o oduzimanju imovinske koristi od optuženog trgovačkog društva M. F. d.o.o. u stečaju i optuženog trgovačkog društva C. r. s. H. d.o.o. ukida kao što je to navedeno u točki IV. izreke ove presude.

U odnosu na odluke o kazni i odluke o oduzimanju imovinske koristi oduzete optuženiku I. S.

U pravu je USKOK kada u žalbi tvrdi da je kazna zatvora u trajanju od četiri godine i šest mjeseci koja je izrečena optuženiku I. S. preblaga.

Naime, iako je sud prvog stupnja obrazlažući odluku o kazni koju je izrekao ovom optuženiku pravilno pošao od šireg konteksta koji ovaj predmet objektivno ima, u smislu da se radi o osmišljenoj političkoj korupciji i to u njenom najtežem obliku, ukazujući pravilno da se radi o sprezi onih segmenata vlasti koji bi se trebali boriti protiv korupcije u društvu, izvršna kroz osobu optuženika I. S., zakonodavna, kroz osobu optuženika S. F., zastupnika u Saboru (iako se inkriminirane radnje ne poduzimaju s tog osnova, ali cijelom događaju ipak daje na dodatnoj težini) te je kroz inkriminirane radnje korumpirana vlast stavila u svoju službu i instituciju na čijem je čelu optuženik M. M., a koja bi inače trebala kroz vještačenja pomagati pravosudnim tijelima.

Uz taj širi kontekst koji ukazuje na izuzetnu pogibeljnost ovakvog postupanja optuženika I. S. i ostalih optuženika, optuženiku I. S. je kao daljnja otegotna okolnost ispravno cijenjena i činjenica da je on ovaj najteži oblik političke korupcije sam osmislio te je u izvršenju djela bio ustrajan, ne samo u realizaciji kriminalnog plana, već i u njegovom prikrivanju, kao i činjenicu da je u pitanju korupcija koja se provodi kao način života, u uvjerenju da je obnašanje najodgovornijih funkcija u društvu osnova bogaćenja, kao i da je u svemu ovome bilo dominantno koristoljublje.

Iako su sve te konstatacije i utvrđenja suda prvog stupnja pravilna, s pravom USKOK u žalbi tvrdi da im je sud prvog stupnja ipak dao premali značaj.

Naime, i po ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao suda drugog stupnja, ovakav oblik koruptivnog postupanja čelnog čovjeka izvršne vlasti, motiviran isključivo lukrativnim pobudama, je jedan od najpogibelnijih oblika kriminalnog postupanja jer se zbog uskih egoističnih interesa grubo obezvređuju temeljne društvene vrijednosti na kojima počivaju demokratski uređene države i to od samog vrha vlasti koji je izabran da te vrijednosti brani i koji mora biti garant poštivanja zakona. Kada predsjednik Vlade koristi državne institucije radi svog beskrupuloznog bogaćenja, pri tom smišljeno dajući takvom kriminalnom postupanju privid zakonitosti, na taj način ne samo da nanosi visoku materijalnu štetu društvu, već time krši i princip vladavine prava koji je *conditio sine qua non* svakog pravno uređenog društva i koji prema članku 3. Ustava čini jednu od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske.

Iz navedenih razloga, jer ove okolnosti objektivne težine predmetnog kaznenog djela počinjenog od strane optuženika I. S. nisu pravilno valorizirane, kao što nije pravilno niti cijenjena okolnost da je optuženik I. S. počinjenjem ovog kaznenog djela ostvario za sebe izuzetno visoku protupravnu imovinsku korist u iznosu od 17.450.000,00 kuna, na što također s pravom ukazuje žalba USKOK-a, a što je nedvojbeno važna otegotna okolnost, jer ovom inače pogibeljnom kaznenom djelu daje još veću težinu i značaj, trebalo je ovom optuženiku izreći težu društvenu osudu.

Iz navedenih je razloga, djelomičnim prihvaćanjem žalbe USKOK-a u odluci o kazni izrečenoj optuženiku I. S., pobijana presuda odlukom pod točkom I. izreke ove presude preinačena na način da je optuženik I. S. zbog predmetnog kaznenog djela, na temelju članka

291. stavka 2. KZ/11., osuđen na kaznu zatvora u trajanju od šest godina. Ta će kazna, po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, ostvariti svrhu kažnjavanja iz članka 41. KZ/11. na način da će jačati povjerenje građana u pravni poredak utemeljen na vladavini prava te će utjecati na počinitelja i sve druge da ne čine kaznena djela kroz jačanje svijesti o pogibeljnosti činjenja kaznenih djela i o pravednosti kažnjavanja, kao i omogućiti počinitelju ponovno uključivanje u društvo.

Međutim, unatoč svim ovim otegotnim okolnostima, Vrhovni sud Republike Hrvatske nije prihvatio žalbeni prijedlog USKOK-a da se optuženiku I. S. izrekne za predmetno kazneno djelo najviša propisana kazna zatvora, jer je kazna zatvora koja je izrečena ovom presudom adekvatna.

Nije osnovana žalba USKOK-a koji se žali i u odnosu na odluku suda prvog stupnja o kaznenoj sankciji koja je izrečena optuženiku M. M., jer je kazna zatvora u trajanju od jedne godine, koja je primjenom odredbi iz članka 55. KZ/11. zamijenjena radom za opće dobro, primjerena sankcija.

U odnosu na ovog optuženika su pravilna utvrđenja suda prvog stupnja o znatnoj pogibeljnosti njegovog postupanja, jer se kroz njegove radnje zbog koruptivnih razloga zapravo diskreditira institut vještačenja kao djelatnosti koja treba, između ostalog i biti u funkciji borbe protiv kriminala. Međutim, s pravom je sud prvog stupnja utvrdio da je ipak u pitanju znatno manje društveno opasno djelo budući se radi o pomaganju u počinjenju kaznenog djela, pri čemu optuženik M. M. nije za sebe ostvario nikakvu osobnu korist, tako da je uistinu njegova kriminalna količina u odnosu na sve ostale uključene aktere daleko najmanja.

Iz tih je razloga odbijena žalba USKOK-a zbog odluke o kazni u odnosu na ovog optuženika.

S druge strane, nisu osnovane žalbe optuženika I. S., koji se žali zbog odluke o kazni i predlaže blaže kažnjavanje, ali tu žalbenu osnovu ne obrazlaže i optuženika M. M., koji se iz ove osnove ne žali, ali kako se žali zbog povrede kaznenog zakona i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, to se na temelju članka 478. ZKP/08. uzima kao da se žali i zbog odluke o kazni.

Naime, iz razloga koji su naprijed iznijeti u vezi pogibeljnosti predmetnih kaznenih djela, blaže kazne ovim optuženicima ne bi bile primjerene i ne bi ispunile svrhu kažnjavanja u smislu individualne i generalne prevencije.

Ispitujući pobijanu presudu u povodu žalbi USKOK-a, optuženog I. S., optuženog S. F. i optuženog M. M., a po službenoj dužnosti, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, preinačio je prvostupanjsku presudu u dijelu odluke o oduzimanju imovinske koristi u odnosu na optuženog I. S. na način da je od njega imovinska korist oduzeta na temelju članka 560. stavaka 1. i 2. ZKP/08. Naime, ZPOIK, na temelju kojeg je pobijanom presudom oduzeta imovinska korist, na temelju članka 1. stavka 1. Zakona o prestanku važenja Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem ("Narodne novine" broj 70/17.) prestao važiti, a u članku 2. toga Zakona propisano je da će se postupci započeti po ZPOIK dovršiti po odredbama kojima se uređuje

kazneni postupak. Stoga je pravilnom primjenom zakona imovinsku korist trebalo oduzeti na temelju ZKP/08. i odlučiti kao pod točkom III. izreke presude.

U odnosu na preostali dio žalbe S. F. zbog odluke o imovinskopravnom zahtjevu

Djelomično je u pravu optuženik S. F. kada tvrdi da je sud prvog stupnja pogrešno utvrdio visinu iznosa za koji je optuženike solidarno presudio na plaćanje imovinskopavnog zahtjeva i koji je dosuđen Republici Hrvatskoj, jer je sud prvog stupnja doista od tog iznosa trebao umanjiti iznos koji je u međuvremenu oštećenij Republici Hrvatskoj plaćen u iznosu od 222.810,00 kuna.

Naime, počinjenjem ovog kaznenog djela za koje su optuženici proglašeni krivima, za Republiku Hrvatsku je, kako to pravilno navodi i obrazlaže prvostupanjski sud na temelju nalaza i mišljenja vještakinje za računovodstvo i financije K. Š., prouzročena šteta u iznosu od 15.142.006,05 kuna koja se ogleda u razlici između ukupno isplaćenog iznosa u korist optuženih trgovačkih društava M. F. d.o.o. u stečaju i C. r. s. H. d.o.o. od 56.853.379,05 kuna i tržišnoj vrijednosti nekretnine bez poreza na dodanu vrijednost i poreza na promet nekretnina u iznosu od 41.711.373,00 kuna.

Međutim, kad je prvostupanjski sud nespornim utvrdio da je trgovačko društvo I. n. d.o.o. u Državni proračun uplatilo iznos od 222.810,00 kuna s osnove protupravne imovinske koristi koju je steklo optuženo trgovačko društvo M. F. d.o.o., trebao je za taj uplaćeni iznos umanjiti visinu procijenjene štete u odnosu na sve optuženike kao solidarne dužnike. Naime, sukladno odredbi članka 43. stavka 1. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj 35/05., 41/08., 125/11., 78/15. i 29/18. - dalje: ZOO) u situaciji kad jedan dužnik ispuni dug, solidarna obveza prestaje i svi se dužnici oslobađaju, a analogno se odnosi i na djelomičnu isplatu duga od strane jednog od solidarnih dužnika koja se time umanjuje i to u odnosu na sve ostale dužnike.

Stoga je djelomičnim prihvaćanjem žalbe optuženika S. F., a u povodu te žalbe, po službenoj dužnosti i u odnosu na ostale optuženike, primjenom odredbe iz članka 479. ZKP/08., prvostupanjska presuda preinačena u odluci o imovinskopravnom zahtjevu na način kako je to navedeno u točki II. izreke ove presude.

Međutim, nisu osnovani navodi optuženika S. F. da bi uplatom imovinskopavnog zahtjeva u korist Državnog proračuna on bio drastično oštećen i za iznos koji je platio optuženiku I. S. jer provizija za nezakonito obavljenu prodaju P. koju je on sukladno njihovom prethodnom kriminalnom dogovoru, predao I. S. u iznosu od 10.000.000,00 kuna i 1.000.000,00 EUR-a, ni na koji način ne utječe na obvezu optuženika S. F. da kao jedan od solidarnih dužnika Republici Hrvatskoj nadoknadi štetu kojoj su joj počinili izvršenjem predmetnog kaznenog djela.

Također nisu osnovani žalbeni navodi optuženika S. F. da je Republika Hrvatska podnijela tužbu protiv P. Č. za isplatu iznosa od oko 37.000.000,00 kuna u Državni proračun, slijedom čega da postoji očiti nerazmjer i nelogičnost u njegovoj obvezi plaćanja imovinskopavnog zahtjeva u korist Republike Hrvatske. Naime, prema odredbi članka 1107. stavaka 1. i 2. ZOO-a solidarna odgovornost postoji u odnosu na neposredne i posredne

počinitelje, a pravo je vjerovnika, u smislu odredbe članka 43. stavka 1. ZOO-a, zahtijevati ispunjenje solidarne obveze od koga hoće, sve dok dug ne bude potpuno ispunjen.

Iz svih naprijed navedenih razloga, na temelju članka 486. stavak 1. i članka 482. ZKP/08., presuđeno je kao u izreci ove presude.

Zagreb, 4. travnja 2019.

Zapisničarka:
Damira Delost, v.r.

Predsjednica vijeća:
Vesna Vrbećić, v.r.

ZA TOČNOST OTPRAVKA
Ovlašteni službenik:
Voditelj Pisarnice za prijem i otpremu

Mirko Paša